National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
FEB FEV 13 1980
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ESTO 80

Nr. 6 (2641) XXIX aastakäik — Teisipäeval, 22. jaanuaril 1980 — Tuesday, January 22, 1980 — Üksiknumbri hind 45 senti

Carter nõuab:

Olümpiamängudest Moskvas tuleb loobuda

Läänemaailmas puudub üksmeel N. Liidule surve avaldamiseks

WASHINGTON — Ühendriikide president Jimmy Carter tegi möödunud pühapäeval Rahvusvahelisele Olümpiakomiteele ettepaneku 1980. aasta olümpiamängudest loobumiseks Moskvas kui N. Liit ühe kuu jooksul oma vägesid Afganistanist välja ei tõmba. President esines televisiooni saatejaama NBC saates „Meet the Press", kus ta vastas poole tunni jooksul ka teistele ajakirjanike poolt esitatud küsimustele.

Carter mainis, et N. Liit ei saa tungida oma sõjajõududega teise riiki karistamatult. Oma ettepaneku käiku rakendamiseks saatis ta kirja Ühendriikide Olümpiakomitee presidendile, milles ta nõudis Rahvusvahelise Olümpiakomitee poole pööramist mängude viimiseks teise riiki või nende ärajätmist.

Samal ajal saatis president läkitused kõigile NATO liikmesriikidele ning ka paljudele teistele maadele, soovitades järgneda Ühendriikide eeskujule.

Oma kirjas Ühendriikide Olümpiakomiteele tegi president ameerika sportlastele ettepaneku olümpia boikoteerimiseks kui Rahvusvaheline Olümpiakomitee oma seisukohta ei muuda ning jääb oma senise arvamise juurde, et mängud tuleb pidada Moskvas. Ühendriikide presidendil puuduvad võimupiirid ameeriklaste osavõtu keelamiseks olümpiamängudest, kuid valitsus loodab, et sportlaste enamus järgneb Valge Maja üleskutsele, eriti kui tegemist on tõsiste rahvusvaheliste probleemidega.

Ühendriikide valitsusel on siiski võimalik atleetide sõitu Moskvasse takistada passide väljaandmisest keeldumisega.

Ühendriikides mainitakse, et suurem osa rahvast ja atleetidest pooldab Moskva olümpiamängude boikoteermist, kuid teised riigid ei taha kaasa minna president Carteri otsusega. Lääne-Saksamaal „kahetsetatakse sügavalt" president Carteri otsust ning Prantsusmaal lubatakse presidendi seisukohti täielikult ignoreerida. Mängude boikoteerimise vastu on eriti Rahvusvahelise Olümpiakomitee esimees lord Killanin,

kes mainib, et selle otsuse tulemusena ei kannata nõukogude valitsus vaid kogu olümpialiikumine koos kogu maailma olümpiaatleetidega.

Kanada valitsus ei olnud esmaspäevaks veel Moskva olümpia boikoteerimiseks oma otsust teinud kuna peaminister Clark on seni pooldanud mängude üleviimist mõnda teise linna.

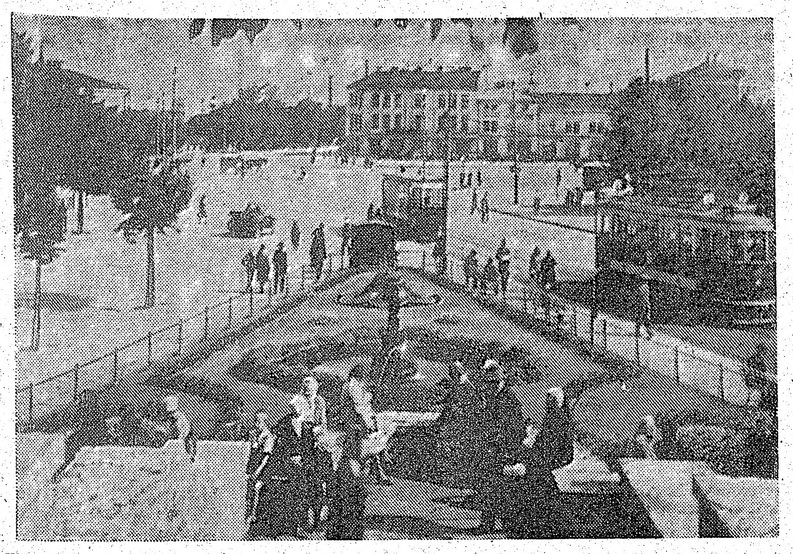

Tallinna südamikus on Viruväravamägi ehk rahvalikult „Musumägi". Pildil iseseisvuse aegne foto Tallinnale.

Euroopa ei toeta USA-d

LONDON — Ühendriikide liitlasriigid Euroopas loobusid ameeriklaste ettepanekust rakendada Iraani vastu majanduslikud sanktsioonid. Kuid samal ajal kinnitavad Lääne-Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia ja Inglismaa valitsused, et nad ei täida neid liinki, mis tekivad Ühendriikide ekspordi lõpetamisega Iraani. Euroopa riikides arvatakse, et majanduslikud sanktsioonid Iraani vastu ohustavad läänemaade majandust, kuid tekitavad samal ajal suure kahju ka Iraanile, kes vajab praegu tuge ja toetust N. Liidu ähvardava sissetungi vastu võitlemiseks.

Ühendriikide algatusel esitati teatavasti nädalapäevad tagasi Liitunud Rahvaste julgeolekunõukogus resolutsioon Iraani vastu majanduslike sanktsioonide rakendamiseks, kuid sellele resolutsioonile pani vene esindaja peale oma veto.

Neeme Järvi jõudis New Yorki

NEW YORK (Vaba Eestlase kaastööliselt) — Rahvusvahelise kuulsusega eesti dirigent Neeme Järvi, kellel lubati koos oma perekonnaga Eestist lahkuda ja vabasse maailma ümber asuda, saabus möödunud pühapäeval, 20. jaanuaril Viinist läbikäigulaagrist New Yorki. Lennujaamas olid teda vastu võtmas grupp kohalikke eestlasi, samuti ka Ameerika kahe professionaalse kontsertbüroo esindajad. Neeme Järvi sõitis New Yorgist New Jerseysse, kus ta peatub esialgu oma eestlastest sugulaste juures.

Nagu selgub, saabus 20. jaanuaril Tallinnast Viini ümberasujate hotelli tuntud eesti noorema generatsiooni helilooja Arvo Pärt, kellel oli samuti võimalik lahkuda Eestist ja asuda elama vabasse maailma.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Alaska õli saabub tanklaevadel

Kanada kaotas õlijuhtme ehitamise võimaluse

OTTAWA — Kanada valimiskampaanias ähvardab suuremaks küsimuseks kujuneda Ühendriikide õlijuhtmestiku ehitamine põhjast lõunasse. Kanadalased lootsid seniste läbirääkimiste põhjal ameeriklastega, et ameeriklaste õlijuhtmestik (Foothills Pipeline), mis toob Prudhoe Bay õli Alaskast lõunasse ehitatakse maad mööda läbi Kanada — üle Yukoni ja Briti Kolumbia Albertasse, mis oleks andnud tööd tuhandetele kanadalastele ja oleks olnud stimuleerivaks teguriks kanadalaste tööprotsessi rakendamisel.

Möödunud nädalal teatas president Carter, et Ühendriikide valitsus on juhtmestiku ehitamisel otsustanud jääda teise variandi juurde, mille alusel õli tuuakse Alaskast Valdezi sadamast suurtel tanklaevadel Ühendriikide läänerannikul Kanada piiri lähedal asuvasse Port Angelesi sadamasse,

kus õli, edasitoimetamiseks Ühendriikide idapoolsetesse osariikidesse on omakorda kaks varianti.

Ühe variandi kohaselt tuleks uus õlijuhtmestik (Trans Mountain Pipeline) ehitada Port Angelesist läbi Kanada Edmontoni, kus see juba olemasoleva torustiku (Interprovincial Pipeline) kaudu edasi juhitakse itta. Teise variandi kohaselt ehitaksid ameeriklased läbi Ühendriikide põhjaosariikide täiesti uue juhtmestiku itta (Northern Tier Pipeline), mis oleks tunduvalt kallim kui Trans Mountain Pipeline projekt.

Kanadalased loodavad siiski, et ameeriklased valivad Trans Mountain Pipeline projekti, mis läheks läbi Kanada ja annaks kanadalastele tööd.

Kanadalased ei poolda õli toomist suurtel tanklaevadel piki Kanada läänerannikut põhjast lõunasse, kuna tanklaevadega võib juhtuda õnnetusi, mis omakorda kaasa toovad Kanada ranniku ja rannavete reostamise. Kanada liberaalide juht Pierre Trudeau süüdistab konservatiivide juhti peaminister Clarki,

et see ei ole olnud küllalt aktiivne ameeriklaste mõjutamisel Foothills Pipeline rajamiseks läbi Yukoni, Briti Kolumbia ja Alberta, kuid Clark on need süüdistused tagasi lükanud

mainides, et 1970—1972. aastatel kui Ühendriikides vaieldi, kas tuua Alaska õli lõunasse tanklaevadega või õlijuhtmestikuga, vaikis Trudeau valitsus ning ei esitanud oma seisukohti.

Keemilised võitlusvahendid Afganistanis

Ühendriikide ajakirjanikele tehti korraldus Afganistanist lahkumiseks

WASHINGTON — Ühendriikidele saabunud andmeil on venelased toonud Afganistani keemilisi sõjapidamise vahendeid ja Washingtonis kardetakse, et punaarmee hakkab neid kasutama võitluses mägedes elavate antikommunistlike suguharude vastu. Seni ei ole Afganistani toodud keemiliste sõjapidamise vahendite kohta saadud täpsemaid andmeid, kuid Kabuli tänavatel on nähtud punaarmee erisõidukeid, millede esmärgiks on likvideerida keemilise rüvetamise järelmõjusid.

Washingtonis märgitakse, et varem avaldatud teated Afganistani partisanide vastupanu täielikust likvideerimisest olid enneaegsed, kuna saabunud informatsiooni kohaselt on Afganistani mitmes maakonnas tekkinud ägedaid kokkupõrkeid partisanide ja venelaste vahel.

Üks suurem kokkupõrge vene punasõdurite ja afganistani üksuste vahel tekkis möödunud neljapäeval Kabuli lennuväljal, mille kohta puuduvad üksikasjalised andmed.

Pakistanist tulnud informatsiooni kohaselt on venelased Pakistani piiri ääres õhu teel kohale toonud kergeid tanke ja langevarjureid, et abistada afganistani armeed võitluses partisanide vastu. Washingtoni eksperdid arvavad, et venelastel ei ole praegu Afganistanis küllalt sõjaväge ja varustust, et murda täielikult partisanide vastupanu.

Kalkuleeritakse, et punaarmee täiendamine ja varustamine võtab aega kuu või kaks enne kui võimaldub alustada suuremat rünnakut vastupanu täielikuks murdmiseks.

Uut varustus lennu teel okupatsioonivägedele

KABUL — N. Liidu transportlennukid saabusid möödunud nädalavahetusel vahetpidamatult Kabuli lennuväljale, tuues invasioonivägedele toiduaineid ning täiendavat sõjamaterjali. Hiina valitsus tegi teatavaks, et ta katkestab seoses N. Liidu okupatsioonivägede sissetungiga Afganistani venelastega läbirääkimised, mis olid mõeldud mõlema riigi vaheliste suhete parandamiseks.

Venelaste operatsioonide varjamiseks tehti kõigile Ühendriikide ajakirjanikele korraldus Afganistanist kiiremas korras lahkumiseks.

Pakistani diviisid viidi piirile

NEW DELHI — India sõjalised vaatlejad mainivad, et Pakistan on toimetanud Afganistani piirile seitse diviisi, et olla valmis võimalikuks N. Liidu sissetungiks. Mainitakse, et Pakistani armee on relvastatud ajast ja arust mahajäänud relvadega ning ei ole seetõttu N. Liidu diviisidele vääriliseks vastaseks. Ühendriikide valitsus pakkus Pakistanile relvastamiseks 400 miljoni dollari ulatuses relvi ja muud abi, kuid Pakistani president lükkas selle pakkumise esialgu tagasi, mainides, et see summa on liiga väike.

Avastati spionaazhiafäär Jaapanis

TOKIO — Jaapanis arreteeriti kolm ohvitseri, keda süüdistatakse riiklike saladuste müümises venelastele. Seoses spionaazhiafääriga, mida peetakse suurimaks Jaapanis pärast Teist maailmasõda, sunniti Jaapanist lahkuma N. Liidu sõjaväeline atashee kol. Yuri Kozlov. Jaapani ohvitserid andsid 1973. aastast saadik venelastele pidevalt ja regulaarselt andmeid Ühendriikide ja Hiina sõjajõudude kohta Aasias.

T.E. AIANDUSKLUBI
10. A. TEGEVUS-JUUBELI
pidulik tähistamine reedel, 8. veebr. s.a.
(mitte 1. veebr. nagu varem teatatud)
Eelregistreerimine tel. 425-4478 või 482-6602 kuni 1. veebr.
KÕIK TERETULNUD!

wintario

17. jaanuaril peetud Wintario loterii loosimisel langesid neli 100.000-dollarilist peavõitu pileteile nr. 068125. Neli $25.000 võitu langesid pileteile nr. 404077, neli $25.000 pileteile nr. 151826, neli pileteile nr. 179335 ja neli pileteile nr. 752694. $1000 annavad numbrid 44179, $100 numbrid 4870, $10 numbrid 460 ja tasuta piletiraamatu numbrid 02 ükskõik millises asendis.

Eesti Gaiderite Kogu Kanada Koondise
TALIHARI '80
pühapäeval, 27. jaan. kell 3.00 p.l.
Eesti Maja suures saalis
RIKKALIK EESKAVA
Kohvilaud — Loterii

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
4. juubeliaasta muusikaõhtu
27. jaan. kell 6.00 õht.
Osalevad: MARIKA ANN KRÄBI, sopran
PETER HANSLEP, bariton
CHARLES KIPPER, klaver
Tere tulemast kõigile!

TERR KUNGLA korraldusel RAHVATANTSU SUURLAVASTUS
LIINA
pühap., 2. märtsil kell 5.30 p.l. Ryersoni teatris
Käsikiri — TOOMAS METSALA, muusika — ROMAN TOI
Pääsmete hinnad $6.—, pensionäridele ja alla 16 a. vanuse $4.—

Uuendage „Vaba Eestlase" tellimine 1980. aastaks!
Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — tellige „Vaba Eestlast"
Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $35.—, poolaastas $19.50 ja veerandaastas $10.50, kiripostiga aastas $56.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—. Kiripostiga USA-s: aastas $61.—, poolaastas $32.50 ja veerandaastas $17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $72.—, poolaastas $36.— ja veerandaastas $19.—.

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 45 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

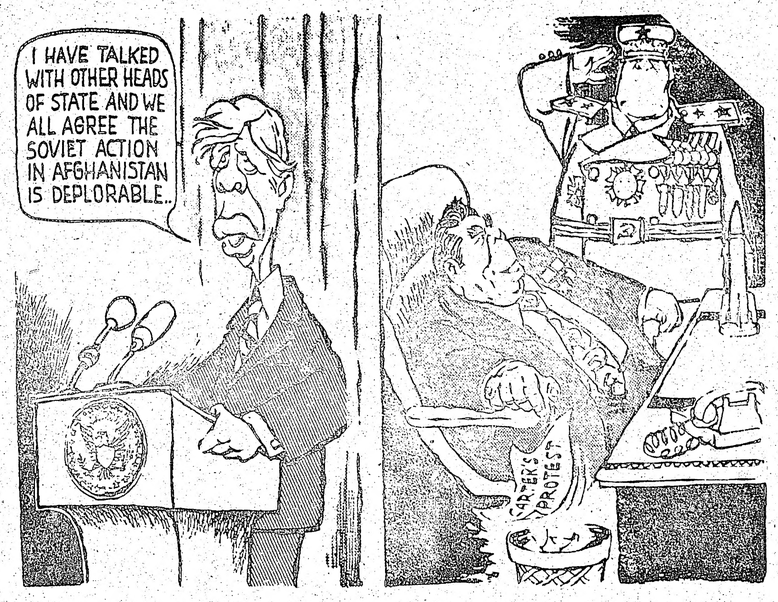

... ja ma olen informeerinud Mr. Brezhnevi ... Lase käia!

Kommentaarid

Nii arusaamatu kui see ka on kuid paljud poliitilised vaatlejad ja kommentaatorid vabas maailmas kujutavad N. Liidu diktaator Brezhnevi soliidse ja koostöötahtelise poliitikuna, kes on valmis läänemaailmaga sooje suhteid arendama ja kelle poliitiliseks kreedoks on detente. Nende kirjameeste ja poliitiliste asjatundjate arvates on Leonid Brezhnevi suuremaks probleemiks ainult asjaolu, et ta peab poliitbüroos asju ajama selliste vastikute meestega ja imperialistlikest ideedest vallutatud kommunistidega nagu Mihail Suslov ja Andrei Gromõko, keda üsna mitmed lääne kommentaatorid peavad peasüüdlasteks Afganistani okupatsiooni teostamisel. Mõned asjatundjad teavad isegi „Moskvast saadud" andmetel kinnitada, et Brezhnev olevat olnud haigevoodis kui tehti otsus punaarmeega Afganistani sisse marssida ning keegi ei olevat temalt tema arvamist küsinud.

Sellised teooriad ja mõttemõlgutused kerkivad läänerikide ajalehtede veergudel ning raadio- ja televisiooniintervjuudes alati esile kui tegemist on mõne uue N. Liidu agressiivse aktsiooniga. Läänemaailmas leidub mehi ja „asjatundjaid", kes alati katsuvad kinnitada ja põhjenedada, et osa N. Liidu juhtkonnast eesotsas Brezhneviga ei aja riskantset vallutuspoliitikat vaid nende eesmärgiks on läänerikidega leplikult koos elada ja detente poliitikat viljeleda. Aga vaata — seal on mõned mehed, kelledele senine mõnus kooselu sugugi ei istu ja nemad on valmis ainult sõjaristu täristama ja tsaaride imperialistlikku poliitikat jatkama!

Need mõtted, oletused, kinnitused ja arvamised on siiski tõsioludest väga kaugel ja ka käesoleval juhul tundub Brezhnevi puhtakspesemise katse sihiliku aktsioonina või naiivse tõsiolude ja faktide mahamatmisena. Brezhnev on tegelikult isiklikult mitmel puhul maininud, et detente poliitika viljelemine ei tohi segada ega häirida N. Liidu plaane maailma revolutsiooniliste jõudude toetamisel ja nende abistamisel. Selle väljendusega tehakse kõigile läänerikide poliitikutele ja poliitilistele vaatlejatele selgeks, et venelasi ei tohi keegi takistada ega nende teele ette astuda kui nad annavad maailmavallutamise plaanide teostamisel oma tõhusa toetuse kohalikele kommunistidele võimule pääsemiseks ja tarbekorral toetavad punaseid võimule pürgijaid kas oma satelliitide sõduritega või saadavad võõrasse riiki oma okupatsioonijõud nagu näeme seda Afganistanis.

Oleks vist juba aeg lõpetada kõik taolised müüdid Kremli „pahadest" ja „headest" meestest, mis võivad ainult lihtsameelseid lugejaid ja kuulajaid eksiteele viia.

*

Pilt, mida N. Liidu lugejad saavad oma ajakirjandusest Afganistani sündmuste kohta on hoopis teine, mida antakse läänerikide lehelugejatele. Kommunistliku valitsuse võimuleupitamist vene tankide toetusel kirjeldatakse umbes samalaadselt nagu 1940. aasta juunisündmusi Eestis, kus kommunistliku ajakirjanduse ja ajalooraamatute andmeil rahvas tõusis spontaanselt üles maksva riigikorra vastu ja pani maksma N. Liidule sõbraliku kommunistliku valitsuse.

Vaatame ainult, mida kirjutavad Tassi korrespondendid J. Kornilov ja R. Mussin 8. jaanuaril Afganistani pealinnast Kabulist. Alljärgnevad väljavõtted on võetud nende rapordist, mis avaldati Tallinnas ilmuvas „Rahva Hääles":

„Meie ees on kerge- ja raskekuulipildujad, automaadid, vintpüssid ja püstolid pealdisega „Made in USA" ja „Made in China". Selle relvahunniku kõrval on suured pakid broshüüre ja lendlehti üleskutsetega kukutada rahvakord, mis kehtestati Afganistanis aprillirevolutsiooni tulemusena. See kõik on ära võetud kontrrevolutsioonilistelt jõukudelt, kes paisati Afganistani DV territooriumile

(Järg lk. 3)

Kas on juba hilja?

Ühendriikide president Carter on oma viimaste nädalate kestel astutud välispoliitiliste sammudega demonstreerinud, et ta kavatseb hakata Ühendriikide ja läänemaailma huvide kaitseks maailma poliitilisel areenil hakata tarvitama tugevamat kätt ja mõjuvamaid vastuabinõusid N. Liidu agressiivsele pealetungipoliitikale piiri panemiseks. Presidendi kindlajoonelisem poliitika on seda hädavajalikum, et seni on rahvale jäänud temast mulje kui pehmest ja heatahtlikust koolmeisterlikust rahvajuhist, kellel on vähe aimu välispoliitilistest keerdkäikudest ja kellel puudub sirge selgroog ja kindel käsi Kremlis rahvusvaheliste intriigide alal väljaõppe saanud meestele väärikalt vastu astumiseks.

Carteri seniste aastate välispoliitiline koolitunnistus annab vägagi palju materjali tema kritiseerimiseks ja tema võimete üle nurisemiseks. Nii ajas Carter Aafrikas Ühendriikide poliitikat vasakpoolselt häälestatud nõuandja Andrew Youngi juhtimisel ebapraktiliselt ja ühekülgselt, mille tulemusena Rodeesia probleem muutus üha pingelisemaks enne kui inglased päästeinglitena kohale saabusid. Araabia õli kindlustamiseks ei ole Carter osanud vajalikke abinõusid tarvitusele võtta ega Ühendriikide positsioone selles sektoris sõjaliselt tugevdada, mille tulemusena Ühendriikidele sõbraliku Iraani valitseja anarhistide poolt kukutati ning sealsed õliallikad ameeriklastele suleti. Viimasel ajal on kuuldavale tulnud isegi hääled, et president Carter oli shahhi kukutamisel peasüüdlane, keeldudes talle kriitilistel momentidel abi andmisest ja mõjutades teda mässajatele järele andma.

Carteri reaktsioon tundus õõnsana ka Nikaraagua pahempoolsetele mässajatele moraalse toetuse andmisel, mille tagajärjel sealne parempoolne diktatuurirezhiim kukutati, kuid selle afääri lõpptulemusena kummitab kogu Kesk-Ameerika langemine vasakpoolsete mõjusfääri. Kõlavad sõnad ja deklaratsioonid ei suutnud eriti eredas valguses näidata ka Ühendriikide välispoliitikat vene punaarmee võitlusüksuste avastamisel Kuubal ja Washington oli sunnitud lõpuks piirduma ainult deklaratsiooniga, et nende üksuste viibimine Kuubal on Ühendriikidele „vastuvõtmatu".

Kõik need sündmused ei suutnud siiski nähtavasti kõigutada president Carteri usku N. Liidu siirasse koostöötahtesse ning alles siis kui punaarmee tankid veeresid okupatsioonivägedega üle piiri Afganistani hakkas Carter taipama, et asi on palju tõsisem kui ta seni oli arvanud ning et vene ekspansiooni piiramiseks ei aita ainult sõnadest ja kokkulepetest vaid tuleb asuda tegude juurde. Carter on nüüd astunudki terve rea samme venelaste hoiatamiseks ning nende pealetungihoo pidurdamiseks. Nende sammude raamides on märkimisväärsemateks Ühendriikide teravilja väljaveo piiramine N. Liitu 17 miljoni tonni ulatuses, moodsa tehnoloogia keelustamine venelastele, Pakistani relvastuse suurendamine, N. Liidu kalapüügiõiguste kitsendamine Ühendriikide rannikul, uute konsulaaresinduste rajamise seismapanek, moratoorium kultuuriliste ja teaduslike delegatsioonide vahetamiseks ja lähema riigikaitselise koostöö loomine Hiinaga. Praegu on elavalt kõne all ka Moskva olümpia boikoteerimine eeloleval suvel ja Euroopa tööstusriikide kaasahaaramine majanduslike sanktsioonide rakendajate ringi.

Kuid kas nendest abinõudest aitab N. Liidu korrale kutsumiseks ja tema edasitungile piiri panemiseks? Vaevalt. Olukord on seda ohtlikum ja kriitilisem, et venelased on aastate jooksul palaviku kiirusega üles ehitanud oma konventsionaalsete relvadega varustatud sõjaväe, mis on praegu oma võimsuse tipul, samal ajal kui läänerriigid on mugavalt uinunud ja neil ei ole vene soomusdiviisidele vastu panna väärikaid jõudusid. Olukord meenutab neid aegu kus Hitler ehitas üles oma sõjamasina ja rakendas selle käiku paraja momendi saabumisel.

Kogu vaba maailma silmad vaatavad abiotsivalt president Carterile, kuid tegelikult ei ole Carteril praegusel momendil enam erilisi trumpkaarte välja mängida. Tal on isegi raskusi Saksamaa ja Prantsusmaa toetuse saamisega venelastele majandusliku surve avaldamiseks, mis omakorda näitab kuivõrd nõrgal alusel baseerub NATO riikide omavaheline koostöö. Relvastatud konflikti venelastega peavad ameeriklased katsuma iga hinna eest vältida kuna neil ei ole lihtsalt sõjavägе, varustust ega vajalikke baase edukate sõjaliste operatsioonide läbiviimiseks. Suurimaks lootuseks siin on Hiina, kes võib anda sõdureid, keda Ühendriigid varustavad moodsate relvadega.

Kuid lõpuks — kas kõigi nende ettevaatus- ja vastuabinõude otsimisega ei ole juba hiljaks jäädud, kuna hambuni relvastatud punaarmee on valmis mitmes sektoris korraga ründama ning võib avada ka uue rinde Jugoslaavias, kus Tito ajastu lõpp on käegakatsutavas kauguses? Tundub, et sündmuste areng oleneb sellest, millised plaanid ja kavad on Kremlis välja töötatud ja kui küpseks venelased praegust olukorda peavad suuremaskaalaliste operatsioonide teostamiseks, mis hõlmavad ka araabia õliallikate vallutamise.

K.A.

On saabunud aeg ütelda venelastele „ei"

Olümpiamängudelt ärajäämise küsimus lööb Ühendriikides laineid

WASHINGTON (VE kirjasaatjalt) — Eelnevatel aastatel on aegajalt Läänemaailmas kuuldunud hääli, kes soovitasid läänerikidel boikoteerida käesoleva aasta suvel Moskvas peetavaid olümpiamänge. Kuid need hääled jäid hüüdjaks hääleks kõrbes. Tähelepanu neile laiemas ulatuses ei pööratud. Nii kindlalt oli maailma üldsuses juurdunud arvamus, et taolise boikotiga kuhugile ei jõuta, isegi siis kui tehtaks tõsisemaid katseid selle organiseerimiseks. Nüüd aga tõstatas 1980. aasta Moskva olümpia boikoteerimise küsimuse rahvusvahelisse fookusesse ei keegi muu kui Ameerika Ühendriikide president Jimmy Carter ise. Ja see küsimus leiab praegu üllatavalt laialdast diskuteerimist Ühendriikide ajakirjanduses.

Nagu teame, viitas Jimmy Carter olümpiamängudele oma 4. jaanuaril peetud kõnes, milles ta loetles üles terve rea samme, mida ta oli otsustanud rakendada vastureaktsioonina Nõukogude Liidu sõjavägede tungimisele Afganistani. President ütles, et Moskvale tuleb selgeks teha, et Nõukogude Liidu agressiivne käitumine võib endaga kaasa tuua USA sportlaste eemalejäämise Moskva olümpiamängudest, samuti jätaksid sinna sõitmata need ameerika turistid, keda Moskvasse tuhandete viisi oodatakse.

Presidendi väljendustele sekundeeris paar päeva hiljem Vabariiklaste Partei esimees Bill Brock, minnes veelgi kaugemale Carteri poolt antud hoiatustest.

Ta ütles, et Ameerika Ühendriigid peaks oma sportlased Moskva olümpialt välja tõmbama siis kui Nõukogude Liidu sõjaväed ei lahku Afganistanist.

„Ma mäletan 1936. aasta olümpiat Berliinis ja seda viisi kuidas Hitler kasutas neid mänge oma propagandaks ja Natsi-Saksamaa ekspansionistliku poliitika õigustamiseks," ütles mõjukas vabariiklasest poliitik, lisades: „Ma arvan, et me ei saa heaks kiita meie osavõttu Moskva olümpiamängudest siis kui nõukogud ei ole oma vägesid tagasi tõmmanud."

Üleriigiline ameerika üliõpilasspordi ühing (NCAA) on üheks kõige tähtsamaks USA spordiorganisatsiooniks. Moodustavad ju üliõpilased lõviosa olümpial osalevast ameerika sportlaste kontingendist. Selle üliõpilasspordi katusorganisatsiooni jaanuarikuus asetleidnud aastakoosolekul kerkis samuti üles Moskva olümpiamängude boikoteerimise küsimus. Asi läks isegi häältusele.

Valdava häälteenamusega võeti vastu seisukoht toetada president Carterit siis kui viimane peaks edaspidi vajalikuks pidama Ühendriikide eemalejäämist Moskva olümpiamängudelt.

Vastava resolutsiooni esitaja, Rhode Islandi Ülikooli president David Sweet ütles, et on aeg saabunud ometi kord venelastele „ei" ütelda. Ning NCAA eksekutiivdirektor Walter Byers, kes resolutsiooni toetas, ütles järgmist: „Nii kaua kui me ajame asju nagu midagi poleks juhtunud, jätab see kõigile mulje, et Ameerika Ühendriigid ei hooli. Aga miks peame me aitama Nõukogude Liidul pöörata maailmale oma nägusamat palvepoolt ning ignoreerima selle riigi agressiivset olemust?"

Vastandina üliõpilasspordi katusorganisatsioonile võttis aga USA olümpiakomitee Moskva nägudega kaasaminemise seisukoha. Mitmed selle juhtivad tegelased seletasid, et sporti peab poliitikast lahus hoidma ja nad tegid etteheiteid president Carterile sellepärast, et viimane kaalub võimalust Moskva olümpialt eemalejäämiseks.

Nad lisasid, et kuna Ameerika Ühendriikides ei ole sportlik tegevus riigile allutatud, siis Moskva mängudest osavõtuküsimust saab otsustada ainult USA olümpiakomitee ja mitte USA valitsus.

Neile vastas ägedalt tuntumaid Ühendriikide ajakirjanikke Mary McGrory, kelle vaated muide tavaliselt kokku langevad Demokraatliku Partei liberaalse ja vasaku tiiva seisukohtadega. Ta kirjutas muuhulgas järgmist:

„See on naeruväärne (s.t. USA olümpiakomitee esindajate seisukoht). See, et 1980. aasta olümpiamängud Moskvale korraldada anti, oli venelaste üks kõige suuremaid poliitilisi võite viimastel aastakümnetel. Siis kui olümpiatuli Moskvas süüdatakse, muutub vene karu maailma silmis inimkonna täisväärtuslikuks liikmeks ja teda võetakse kui head ja korralikku naabrit."

Kui aga läänerriikide boikotiga olümpiamängud sisuliselt kokku varisevad — keegi ei võtaks neid siis enam tõeliste olümpiamängudena — ütleb Mary McGrory, siis oleks see Nõukogude Liidule suureks kaotuseks. Nad kaotaks sellega hulga välisvaluutat. Nad kaotaks oma prestiizhi. Ja mis neid kõige raskemini tabaks oleks mõju nõukogude rahvale. Nõukogude rahvas, keda on juba mitmed aastad ergutatud ja toidetud Moskva olümpia propagandaga, oleks sügavalt pettunud. Ja hakkaks küsima, et mikspärast siis läänerriikide sportlased ei võta osa?

Ning Kreml ei saaks sellist läänepoolset protesti sugugi oma rahva eest varjata, nii nagu varjatakse rahva eest muid asju.

Ka üks teine tuntud USA ajakirjanik, konservatiivne kommentaator George Will, pühendas ühe osa oma kümnetes ameerika ajalehtedes sündikeeritud kirjutuse Moskva olümpiamängude boikoteerimisele, millist aktsiooni ta tugevalt soovitas.

Ameerikapoolne boikott oleks märgutuleks öös, mis äratab Ühendriikide rahva detente'i uimast, kirjutab George Will. Ta ütleb, et esimest korda 44 aasta jooksul leiab olümpia aset ühes agressiivselt totalitaarses riigis, tõmmates paralleeli 1936. aasta Berliini mängude ja käesoleval aastal eelolevate mängude vahele.

George Will näitab, kuidas ka enne 1936. aasta mänge kerkis läänemaailmas üles mõte ja vajadus natsistliku Saksamaa poolt korraldatavat suurüritust boikoteerida. Siis aga otsustasid kokkulepliku joone pooldajad, et selline boikott tooks endaga kaasa rohkem tüli ja pahandust kui sellest kasu oleks.

Kuid otsustati valesti, ütleb ta, ning anti Hitlerile suurepärane rahvusvaheline tribüün oma propaganda tegemiseks.

Nüüd ei tohiks korrata sama viga, kirjutab G. Will. Ning kui ka teised läänerriigid ei peaks boikotiga kaasa minema, siis peaks Ameerika Ühendriikidel endal kindlameelsust jätkuma mitte Moskva olümpial kaasa teha.

Just kui need read said kirja pandud, sai Moskva olümpiamängudel boikoteerimise idee uut hoogu. Ühendriikide asepresident Walter Mondale, pidades kõnet Iowa osariigis, tuli välja ettepanekuga, et 1980. aasta olümpiamängud tuleks Moskvalt ära võtta ja need korraldada mõnes teises riigis, näiteks juba suurvõistlusteks valmisolevatel Montreali või Müncheni endistes olümpiapaikades. Mängude Moskvas korraldamine annaks Nõukogude Liidule legitiimsuse ajal kui sama riik on toime tulnud agressiooniaktiga, ütles USA asepresident.

Sellest nähtub, et Washingtonis on praegu päris tõsiselt kaalumisel küsimus, mida teha eeloleval suvel ette nähtud Moskva olümpiaga.

Ei ole sugugi võimatu, et ameeriklased ja mitmed teised läänerriigid jätavad Moskvasse sõitmata ja võib isegi juhtuda, et organiseeritakse olümpiamängud kuskil mujal, kas siis käesoleval, või nagu mõned ettepanekud on — järgmisel aastal, kuna ettevalmistusteks ei ole muidu ehk küllaldaselt aega.

Nõukogude Liit oma mõjualuste maadega, teadagi et pole sellega nõus. Lahkhelid selles küsimuses võivad välja viia maailma spordiliikumise lõhestamiseni kahte eri leeri, samuti paralleelsete olümpiamängude korraldamiseni kahes eri paigas — üks kommunistlikele riikidele, teine vabade rahvaste sportlastele.

Ilmus ANTS VOMM'i kauaoodatud nägus

LUULETUSKOGU „VARJUD"

Hind $8.— + saatekulu 50 c

Müügil VABA EESTLASE talituses

Ⓞ Kõige vanem eesti eksiil-seltsidest Rootsis, Boråsi Eesti Selts, tähistas detsembri alul oma 35. tegevusaasta juubelit. Boråsi Eesti Selts asutati tegelikult 17. detsembril 1944 Boråsi tööle asunud 30 eestlase poolt. Asutajate vankumatuks eesmärgiks seati rahvustunde ja emakeele säilitamine ja arendamine võõras ühiskonnas, kohalike eestlaste koondamine ja organiseerimine kultuuriliseks tegevuseks ja vastastikuseks abistamiseks. Juubelipeo avas esimees Eralt Art, kes vaatles seltsi asutamist ja tegevust. Teisena kõneles Arvi Moor.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

26. ja 27. jaan. dr. T. Sauks, tel. 461-0912.

2. ja 3. veebr. dr. R. Pahapill, tel. 921-7777.

Pensionäride rahvarohke koosviibimine-kohviõhtu

Toronto Eesti Maja suures saalis möödunud neljapäeval toimunud Eesti Pensionäride Klubi Torontos koosviibimisest-kohviõhtust võttis osa ligemale 350 inimest, kes nautisid neile pakutud muusikalist kava ja rikkaliku kohvilauda. Koosviibimise avas klubi abiesinaine ja sotsiaalringi juhataja Elfriede Loosberg, kes tervitas soojade sõnadega kokkutulnuid ning soovis neile tervist, rõõmu ja rahu.

Muusikalises osas esines sopran Elna Libe Erik Liigandi klaverisaatel. Lauljatar laulis kolm laulu — K. Türnpu „Üksainus kord", J. Mandre „Kodunõmm" ja A. Säde „Kodulinn". Ettekandeid tänati suure aplausiga ja lilledega. Söögipalve ja harda palvuse kodumaa eest pidas õpetaja E. Pähn. Ühislaulud on pensionäride kokkutulekul alati olnud populaarsed ja ka seekord kõlas ühine laul võimsalt E. Liigandi klaverisaatel.

Teadaannete osas teatas võimlemisringi juhataja Renate Sõrra, et 31. jaanuaril kell 3 p.l. toimub ringi koosviibimine koos demonstratsiooniga ja loteriiga. Sotsiaalringi juhataja Elfriede Loosberg mainis, et ringil on palju tegemist, kuna paljud klubi liikmed on haiged ning sotsiaalringi liikmete külaskäigud valmistavad neile suurt rõõmu ja toovad vaheldust ja meelelahutust.

Klubi järgmine koosviibimine toimub 20. veebruaril Eesti Majas Eesti Vabariigi aastapäeva meenutamiseks ja tähistamiseks.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

välismaalt ja võeti vangi Afganistani sõjameeste poolt või kelle on arreteerinud Afganistani riikliku julgeoleku organid.

Afganistani DV Riikliku Julgeoleku Valitsuses demonstreeriti meile täna suveräänse Afganistani territooriumi ründavate bandiitlike formeeringute varustust ning esitleti mitut purustatud kontrrevolutsioonilise gruppide liiget.

Üks neist oli Abdul Malek. See endine kriminaalkurjategija põgenes Afganistani DV-st Pakistani ja sattus ka seal peagi kriminaalkuriteo eest vanglasse. Ta jutustas, et Afganistani kontrrevolutsioonilise emigrantide esindaja pakkus talle vabadust tingimusel, kui ta nõustub astuma relvastatud salka, mida formeeriti õõnestustööks Demokraatliku Afganistani vastu. Saanud Malekilt nõusoleku, saatsid uued peremehed ta „väljaõppeks" spetsiaalsesse sõjaväelaagrisse Peshawara lähistel Pakistanis, kus ta tegi mitme kuu jooksul läbi eriettevalmistuse Ühendriikide ja Hiina instruktorite juhtimisel. Pärast seda saadeti bandiitlik grupp, kuhu Malek kuulus, salaja Afganistani ülesandega terroriseerida elanikke, teha õõnestuspropagandat, panna toime süütamisi ja tapmisi ning takistada maareformi elluviimist."

Mitte ühte sõna N. Liidu punaarmeest — asju ajavad ainult afganistanlased omavahel! Rohkem ei ole mõtet seda muinasjuttu avaldada, kuna juba sellestki väiksest lõigust selgub kujukalt, kuidas töötab N. Liidu propagandamasin.

AMI

Sirp ja Vasar muretseb:

Mida hakata peale Pirita olümpiaehitustega?

Moskva olümpiamängudega seotud purjespordivõistlused Tallinnas on veel pidamata — ja praeguse pineva rahvusvahelise olukorra juures võivad need jääda isegi korraldamata — kuid juba nüüd tõstab Vello Pohla nimeline autor „Sirp ja Vasara" (4. jaanuar, 1980) veergudel üles küsimuse, mida peale hakata selle tohutusuure hoonetekompleksiga kui olümpialipp on langetatud.

Kirjutis kannab pealkirja „Sajandirajatis Eestimaal — kellele?" ning selle autor mainib, et Pirita purjetamiskeskus oma ligi 1300 ruumiga ja kaiga 750 alusele on omaette maailmarekord, kuna nii lühikese ajaga pole veel valminud ükski nii esinduslik purjetamiskeskus.

Kuid sealjuures kinnitab Pohla, et selle keskuse püstitamise raskus on „meie endi kanda" kuigi põhivahendid ehitamiseks eraldati üleliidulises korras.

Autori arvates jääb Pirita purjespordikeskusel pärast olümpiat purjespordi alal väga väike osa täita, kuna Eestis on vähe paate ja vähe purjetajaid. Nii olevat viimastel Eesti meistrivõistlustel osas klassides jõuproov ära jäänud sel lihtsal põhjusel, et ei olnud võistlejaid. Vello Pohla arvab, et hiiglaslik sporditsentrum ületab kaugelt nii vabariiklikud kui ka üleliidulised purjespordivajadused, ning sellest tingituna tuleks Piritale leida mõistlik rakendus, pidades eelkõige silmas kultuuri arengu huve Eestis.

Autor käsitab küsimust võrdlemisi avameelselt ja ütleb, et käsitletava probleemi lahendamisel tehti suur viga päris alguses.

Projekteerimise alustamisel esitasid arhitektid tungiva nõudmise määratleda täpsemalt, milleks hakatakse purjespordikeskust kasutama pärast olümpiat. Et vastavad ametkonnad ei osanud suurt midagi öelda, siis projekteeriti keskus üksnes olümpiaregati tarbeks.

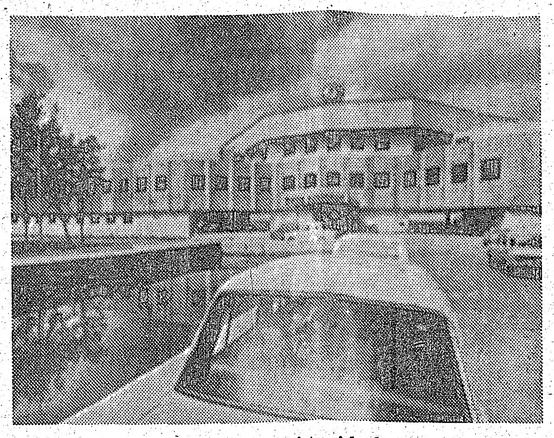

Osa Piritale ehitatud olümpia purjetamiskeskusest.

Vello Pohla ütleb, et küsimusele reaalse lahenduse leidmiseks tuleks alustada majanduslikust küljest lähtudes, kuna selline hiigelehitis nõuab ekspluatsioonis hoidmiseks suuri vahendeid.

Isemajanduslik printsiip on kena asi, kirjutab autor, kuid vaevalt saab nii mahukas ehitis isetasuv olla kui ta teenib laiemaid kultuurieesmärke.

Ta leiab, et keskuse hoonetesse võiks rajada spordiakadeemia, kuna eesti spordis on juba rida aastaid valitsenud madalseis ja eesti spordil ei „ole hinge sees". Kuid samal ajal olevat keskuse kasutamiseks ka teisi võimalusi. Näiteks, pidades silma kultuurilise ja ideoloogilise töö vajadusi, võiks Piritale luua suure kultuurikeskuse suunitlusega eelkõige noortele. Seal võiks olla kunstigalerii, püsikino filmikunsti väärteoste näitamiseks, korralik noorteklubi, disko jne. „Lai tee Piritale on olemas, rahva juurdepääs tagatud," kinnitab Vello Pohla.

Kuid autor tuleb ka kõige olulisema ja tähtsama küsimuse juurde, mainides, et hiiglasliku hoonekompleksi kasutamiseks tuleks hankida üleliiduliselt eraldatavaid summasid.

Sellega annab Vello Pohla sõnaselgelt märku, et Pirita olümpiahoonetega on eesti rahvas saanud endale kaela „valge elevandi", mille ülevalpidamisele ja kasutamisvõimalusele parteitegelased oma olümpiatuhinas varem ei mõelnud.

Armas Maiste —

„kirjanduslikum dzhässpianist"

MONTREAL (VE) — „Montreal Gazette" avaldas oma novembrikuu lõpupäevade numbris paariveerulise pildiga kirjutuse „Maiste shows protean form in fine concert" (Maiste näitab mitmekülgsust heal kontserdil).

Artikli autor Maureen Peterson ütleb, et just siis kui sa mõtled, et võid mõista Armas Maistet ja ta kompaniid, pööravad nad ringi ja esinevad ootamatult millegi täiesti uuega.

Autor peab Maistet üheks kirjanduslikumaks dzhäss-pianistiks Montrealis, kes esines novembris CBC Festival Allegro seerias koos oma grupiga,

kuhu kuuluvad S. A. Al-Khabuyyr, C. Ellison ja P. Beluse. Seksteti puhul liitusid eelmistega M. Donato ja T. Romandini.

Klassistliku ja traditsioonilise dzhäss-svingi segu mõnede veidi vabamate stiilidega olid õhtu kujundanud huvitavaks kontserdiks. Kontserdi kavas olid ka mõned koomilised momendid, kus orkester arendas kahte erirütmi, kuni muusikast polnud enam midagi järel.

Ajakirjanik tõstab esile Armas Maiste oma helitööd „Eleventh Hour Blues", mis algas väga tiheda struktuuriga, olles kosmopoliitiline. Kui kõik kujundid on kohal, tõusevad lüürilised toonid pinnale ja hõljuvad tausta kohal. Kui meeleolu on väsitanud end küllaldaselt, jaheneb muusika vähehaaval kuni õhk on hõre küllalt, et uus meeleolu võiks ruumi leida.

Keskmine osa oli külm, müstiline ja ulatuslik, imetletava rauge kuid alalise rütmiga.

Viimane osa oli sonaatlik, kordas mõningaid motiive esimesest osast ja siis „Eleventh Hour Blues" lõppes nagu termomeeter tõusnuks.

Atonaalne improvisatsioon võib sagedasti olla peen nimi mürale, aga teine kontserdil esitatud helitöö, mida mängisid Maiste ja Beluse, oli kõrge kvaliteediga ja improvisatsioon näis alluvat kindlaile reegleile. See oli esimese klassi improvisatsioon.

Kontsert antakse CBC raadiosaates edasi 14. juunil alanud aastal.

Uue aasta vastuvõtt Lõuna-Floridas

FORT LAUDERDALE — Eestlaste grupp Fort Lauderdalest ja selle ümbrusest kogunes Pompano Beach'is „Sea Ranch Lakes" klubisse, et ühiselt mõtteid vahetada aasta vahetusel.

Kokkutuleku teadustajana avas Eerik Maldur lühikese tervitusega. Avakõne pidas Joh. Kittask, kes toonitas selle sündmuse tähtsust, kuna osavõtjad olid kahest riigist, Kanadast ja USA-st. Palve pidas külalisõpetaja Rudolf Troost. Sellele järgnes Paul Kauri lühike ülevaade möödunud aasta poliitilisest ja majanduslikust olukorrast, mis üldiselt sammus halvenemise suunas, nii USA-s kui ka mujal maailmas, kaasaarvatud meie kannatav kodumaa. Kõneleja arvates oli 1979 üks halvemaid pärast Teist maailmasõda. Majanduskriisi süvenemine, õlihindade tõus, Iraani sündmused ja kommunismi vägivaldne edasitungimine olid üldised nähted kogu maailmas.

Kella 12-ne ajal tõsteti klaasid uue aasta terviseks ja lauldi Eesti hümni, lootusega paremale tulevikule.

P.K.

Lisa Eesti Kunstide Keskuse Kunstikogule

„Eesti Kunstimuuseum saab kindlasti teoks, kui meie sellele kõik kaasa aitame", arvab noor eesti kunstnik Monika Uuesson, kes lõpetas kiitusega mõne aasta eest Toronto Kunstikooli. Eesti Kunstide Keskuse Kunstikogule täienduseks kinkis Monika Uuesson 8 graafika lisalehte oma loomingust. EKK on tänulik noorele kunstnikule sellise väärtusliku kingi eest.

ILMA ANYAS
EKK Kuraator

Saksa publitsist

N. Liit ei hinda lääne küürutamist

BONN (EPL) — Pealkirja all „Järelaitamistunnid Helmut Schmidtile" avaldas „Deutschland Magazin" nr. 12 nimeka baltisaksa publitsisti dr. Carl Gustav Ströhmi artikli, milles ta kritiseerib Lääne-Saksamaa sotsiaalliberaalse valitsuskoalitsiooni kartlikku hoiakut N. Liidu ees. Võrdlusena toob ta rea näiteid Austriast, kus praegu võimul sotsiaaldemokraadid absoluutse häältenemusega. Hoolimata strateegiliselt ohustatud geograafilisest asendist, sõjaväelisest nõrkusest ja mittekuuluvusest Natosse, näitab Austria valitsus rohkem julgust ja endast lugupidavat väärikust N. Liidu ja idabloki riikide ees. Nii on Austria valitsus arvamusel, et selgesõnaline väljaastumine inimõiguste eest ei ohusta rahu ega pingelõdvendamispoliitikat. Vastupidi: need seisavad tihedas siduvuses.

Austria liiduvalitsus on seda hoiakut tõestanud ka praktiliselt. Nii koguti Austrias kümneid tuhandeid allkirju poliitvangide vabastamiseks Tshehhoslovakkias. Esimeseks allakirjutajaks sellele petitsioonile oli liidukantsler dr. Bruno Kreisky. „Kas on kujutletav, et Helmut Schmidt sellisele kirjale alla kirjutaks?" küsib artikli autor.

Ka Austria liidupresident Kirchschlägeril oli ametliku külaskäigu puhul Tshehhoslovakkiasse seal vangi mõistetud kirjanik Vaclav Haveli kiri taskus.

Kõneluses Gustav Husakiga tõstis Kirchschläger üles ka rezhiimikriitikute küsimuse.

„Austerlased teavad eelkõige, et pole üldse mingit mõtet idast tulevate nõudmiste ja ultimaatumite ees küürutada. Liigset järelandmist ja pugemist ei honoreerita ida võimukandjate poolt, kes respekteerivad ainult jõudu. Vastupidi: need kutsuvad esile uued nõudmised ja isegi väljapressimised," märgib autor. Edasi kirjutab ta:

„Jääb mulje, et liiduvalitsus Bonnis ja tema taga seisvad poliitilised jõud on otsustanud käia teist teed — ja nimelt N. Liidu ja teiste Ida-Euroopa riikide ees toonitada oma ohutust ja heatahtlikkust. Isegi juhtumitel, mis ei peaks andma selleks põhjust, laskub Bonn N. Liidu ees lipitsemisele-pugemisele.

Aga just see lipitsemine ei too midagi sisse.

Mida enam Bundeswehri kindralinspektor avalikult toonitab, et ta pole Jugoslaavias mitte midagi N. Liidu kohta öelnud, seda enam ärkab Moskvas kahtlus, et on tehtud katsé millegi varjamiseks".

Nimelt seletas Bundeswehri kindralinspektor kindral Jürgen Brandt läbirääkimistelt Jugoslaavia „rahvaarmee" juhtkonnaga naasides, et kõnelustel polevat N. Liidu nime kordagi suhu võetud. Selle kohta küsib dr. Ströhm:

„Mille üle saksa ja jugoslaavia sõjaväelised eksperdid siis rääkisid kui mitte oma eriala teemal? Ja seda tugevaimat sõjajõudu Euroopa kontinendil mainimata?

Kui see nii on, siis pole kindlalil oma erialast üldse aimu või on tema (või ta ülemused) hirmust N. Liidu ees mõlemad silmad (ja suu) sulgenud.

Seega oleme aga juba selle juhtumi sümptoloogia juures. On lugematuid näiteid Saksa Liiduvabariigi poliitilisest elust, et ilmselt arvesse võtmise või hirmu tõttu N. Liidu ees vaigitakse surnuks tõsiasjad või antakse seletusi, mida keegi ei saa uskuda — ka isegi mitte nende seletuste autorid. Avameelne sõna loeb rohkem kui varjamiskatse.

Vead, mida sakslased meeleldi teevad on, et nad langevad ühest äärmusest teise. Ebadiferentne puuhaamri-antikommunism varematel aastakümnetel ja samuti ebadiferentne ja ebadelikaatne N. Liidu oletatava ülitundlikkuse arvesse võtmine.

Kui selle asemel käidaks rahulikult ja kindlalt oma teed, oleks edu suurem — ja peale selle osutataks teeneid rahu heaks, kuna sellega välditaks teise poole väljapressimised ja liialdatud ootused."

Olgu toonitatud, et „Deutschland Magazin" ei ole parempoolsete radikaalide häälekandja. Paraku on siin kujunenud tavaks, et antikommunistid või idabloki riikide kohta tõtt avaldavad isikud tembeldatakse natsideks. Teisitimõtlejate tõrvamine ei kuulu demokraatlike mängureeglite hulka.

(EPL/KK)

Hamiltoni Eesti Segakoori juhatus 1979/80. Istuvad vasakult pr. I. Poltov (abiesinaine), pr. V. Tali (sekretär), pr. V. Landers (esinaine) ja pr. S. Lepson (koorivanem). Seisavad (vasakult) Hanno Bohl (abisekretär), O. Kopvillem (koorijuht) ja O. Õunapuu (laekur).

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$35.—	$38.—
Poolaastas	$19.50	$21.—
Veerandaastas	$10.50	$11.—

KIRIPOSTIGA

	Kanadas:	USA-s:
Aastas	$56.—	$61.—
Poolaastas	$30.50	$32.50
Veerandaastas	$16.—	$17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $72.—, poolaastas $36.—, veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksikumbri hind 45 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „...." ..... 19 ... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

KANNATUSRIKKA HAIGUSE JÄRELE LAHKUS MEILE ARMAS ABIKAASA, ISA JA VANAISA

LUI KANN

Sündinud 3. jaanuaril 1912 Saaremaal
Surnud 16. jaanuaril 1980 Vancouveris

Mälestavad valusas leinas

ABIKAASA
POEG perekonnaga Rootsis
TÜTAR perekonnaga Kodu-Eestis
ÕED perekondadega Kodu-Eestis

Puhka rahus
Forest Lawn'is!

SURMA LÄBI LAHKUNUD VENDA

LUDVIG KANN'i

mälestab

ÕDE abikaasaga Sudbury's

RASKE HAIGUSE JÄRELE UINUS IGAVESELE UNELE

LUI KANN

Sündinud Lümandas
Surnud Vancouveris

Sind mälestavad

J. EINOLA perekonnaga
M. KOPA abikaasaga
A. LINNAMÄE perekonnaga
E. RAJA abikaasaga
A. REINSOO perekonnaga
A. ROOST perekonnaga
H. SULG abikaasaga
A. VAER

HEAD SÕPRA

LUI KANN'u

mälestavad Vancouveris

ALEKS ja LIIDE KAEST
HANS ja HELGA SELDE
JAAK ja KÄRTU SELDE
JUHAN ja JUTA LOOTSAAR
VEEDA ja MEETA WESIK
DOLF ja AMANDA VAHA
BÄRNI ja LAIDA TELDER
ANDREI ja ELLA MIRK
PEETER ja NIINA TANNER
JAKOB ja SIINA KEMBI
ALICE ANDERSON
LINDA SUURKASK
OLGA VESIK

KAUAAEGSET HEAD SÕPRA

LUDVIG KANN'u

mälestavad sügavas leinas

ÕIE ja LAINE HEIN
ELSA JAAKO
JANNE ja ENNO JÄRVE
AGNES PAAT
SELMA ja ALEKSANDER PAAT
ELLEN PIHLAK
DONNA ja TOIVO RANDSALU
OLGA ja JOHAN RANDSALU
HILDA ja AUGUST RAUDSEPP
ELLEN REMMEL
AUGUST RAUDSIK
EVY ja LEO SAARNOK
NIINA ja HEIMAR SCHMUUL
LEIDA ja RICHARD SUKMIT
ELISABET ja JACOB SUTT
ENDLA ja ISAK TAKKIS
SOHVIA ja EDUARD TOOMPUU
VALLY ja ARTHUR TREIKELDER
IDA ja ALEX VARE

Muld mälestusi
matta ei jõua!

VERONIKA SAU (KALLAS)

neiuna Piir

Mälestab

SELMA KOLLINA abikaasaga

KALLIST RAUA TAATI,

MÄRT RAUD'a

mälestab tänumeelel

LAANEMÄE PERE

ARMAST KAUAAEGSET LIIGET

HENRY MILLER'it

mälestab

VANCOUVERI PENSIONÄRIDE ÜHING

OMA ARMAST VILISTLAST

PAUL SARETOK'i

sündinud 1. juulil 1909 Valgamaal
surnud 3. jaanuaril 1980 Uppsalas

mälestab leinas

KORPORATSIOON UGALA

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8802

● New Yorgis, Sheraton Centeris, toimus pühade vaheajal ülemaailmse filosoofia seltsi seekordne aastakonverents. Sellest osavõtjaskonnas oli eestlasest prof. dr. Vootele Vaska Waynesburgist, Pa., kus ta töötab Waynesburg kolledzhis filosoofia professorina.

Nõukogu õnnistamine Peetri koguduses

Möödunud pühapäeval toimus Peetri koguduse uue nõukogu ametisse õnnistamine, kes möödunud aasta novembris peetud peakoosolekul oli valitud. Sellekohasel jumalateenistusel jutlustas koguduse õpetaja praost O. Puhm, muusikalises osas oli laulusolistiks Õnne Laikve, kuna lauljatari tütar Heidi esines flöödil. Mõlemaid saatis koguduse organist Inga Korjus. Õnne Laikve laulis kaks J. S. Bachi laulu.

Nõukogu ametisse õnnistamisel luges koguduse õpetaja O. Puhm ette nõukogu liikmete kohustused usulisel alal, rõhutades aga ka nende rahvusliku töö tegemise tähtsust emakeelse koguduse juures. Ta tõi esile, et nõukogu ülesanne on olla koguduses õpetajale abiks, kaasaaidata et kogudus kasvaks ja areneks. Tuleb abiks olla ka õpetajale hingehoidlikul tööl, kuna paljud vanemad koguduse liikmed on haiged, keda tuleks külastada. Pärast kohustuste lugemist küsis õpetaja nõukogu liikmeilt, kas nõukogu liikmed tahavad Jumala abiga ustavad töötegijad olla, mille peale kõik vastasid jah-sõnaga.

Uutele koguduse nõukogu liikmeile G. Juusele, V. Lillakasele, T. Ratnikule, K. Reidakule ja A. Reinsoole andis õpetaja üle rinnamärgid, mida antakse koguduse elus teenekaile kaasatöötajaile.

● Firma Sander ja Co. president Rudolf Hämar, kes juhib firma peaäri New Yorgis, lendas 4. jaanuaril Las Vegasesse, kus toimus 4.—7. jaanuarini elektroonika ala näitus ja hulgimüügi firmade konverents.

● PAN AM lennukompanii maja jõulude dekoratsiooni valmistas New Yorgis ka tänavu kujur Karl Pehme, kes on saanud oma töödega laialdasemalt tuntuks ameerika suurettevõtete juures, kelledele ta tihti töötab. Tänavuste jõulupühade dekoratsiooni sarjas saatis K. Pehme 12 elusuuruses kuju ühele kaubamajale Atlantasse, Georgias. Temalt on läinud dekoratiivseid töid Kaliforniasse, Floridasse ja mujale, kõnelemata lähemaist piirkondadest.

● Rootsi Kirjanike Fondi juhatus jagas kunstniketoetusi kirjanikele, tõlkidele ja kultuuri ajakirjanikele. Kirjaniketoetuse saajaks oli ka rootsi raamatuturul tähelepanu äratanud eestlanna Enel Melberg (neiuna Savioja), kellele anti kahe-aastane loomingutoetus, kummaski aastas 17.000 Rootsi krooni suuruses (ca $4500).

KIRIKUD

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel. 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8, tel. 483-4103.

PÜHAPÄEVAKOOLI 31. AASTAPÄEVA JUMALATEENISTUS pühapäeval, 27. jaanuaril kell 11 hommikul. Laulab pühapäevakooli koor Margit Viia juhatusel. Viiulisolist Pia Metsala.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 3. veebruaril kell 11 hommikul.

KÜÜNLAVALGE JUMALATEENISTUS koos leeriõpilaste VANEMATEPÄEVAGA 3. veebruaril kell 6 õhul. Esinevad leerinoored.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave., Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391.

VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3.30 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 27. jaan. kell 10.00 hommikul pühapäevakool, kell 11.00 homm. JUMALATEENISTUS, kõneleb K. Raid, segakoor.

Kell 6.00 õhtul 4. JUUBELIAASTA MUUSIKAÕHTU, osalevad: Marika Ann Krabi, Peter Hanslep ja Charles Kipper.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 27. jaan. JUMALATEENISTUS kell 4 p.l., teenib õp. Elmar Pähn. Solist Lydia Kööp, orelil Jaak Kivik.

Pühap., 3. veebr. JUMALATEENISTUS kell 11 homm., teenib õp. E. Pähn. Solist Erika Veskimets-Solom, orelil dr. Roman Toi. Ingliskeelne JUMALATEENISTUS kell 1 p.., jutl. läti kog. õp. Juris Cailitis..

Pühap., 10. veebr. JUMALATEENISTUS kell 4 p.l. Teenib õp. A. Taul.

Õp. Andres Taul on külalisõpetajaks St. Luc's United kirikus (Sherbourne-Carlton tän. nurgal, 1 plokk idapool Vana Andresest). Külalissolist A. Kittask. Jumalateenistus kell 11 homm. Vana Andrese kog. liikmed ja teised eestlased,kes on huvitatud Canada United kiriku tööst, on kutsutud.

Õp. Andres Taul viibib puhkusel reedest, 25. jaan. kuni reede 8. veebr. Tema äraoleku ajal täidab kog. õp. kohuseid õp E. Pähn, tel. 284-7858. Informatsiooniks palun pöörduda kog. esimehe poole, tel. 244-9270.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

Kõnetundides asendab õpetajat mõni nõukogu liige.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill,
Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Laup., 26. jaan. kell 6 õ. koguduse aastapeakoosolek.

Pühap., 27. jaan. kell 1.45 pühapäevakool. Kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur, lauluettekandeid.

Teisip., 29. jaan. kell 7 õ. PALVEÕHTU.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 27. jaan. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad: H. Sepp ja jutl. E. Saraoja.

Laulurikkusi pakkuv kontsert

Pühapäeva pealelõunane „Estonia" segakoori kontsert koostöös Eesti Kontsertbürooga äratas tähelepanu juba Toronto konservatooriumi eesruumis oleva rahvakogumisega, kes seisid piletisabas. Teine saba oli ukse ees, kus uksehoidjad olid kahevahel, kas uusi inimesi veel sisse lasta, kuna kõik võimalikud istekohad ja lisatoolidki olid täis. Sellist elevust siinsete kontsertide puhul pole kaua enam olnud.

„Estonia" segakoor dr. R. Toi juhatusel oli suutnud kaasa haarata lauljaid, nende hulgas arvukalt nooremaid, kes generatsioonide vahelised erinevused olid ilmselt ületanud, et koos laulda ja kelle tase on nii kõrge, et sellega võiks igal pool eesti laulu tutvustada. Kuid mitte üksnes tutvustada, vaid eestikeelse ja eestilise koorilaulu traditsiooni jätkata, kuna koor on kooliks neile noortele, kes on valinud oma elukutseks koorijuhtimise.

Kontsertõhtu oli erigruppidega väga vaheldusrikkaks kujundatud, kus erisuurused koorivormid end suutlikult väljendasid. Kontserdil oli uudseuseks ka asjaolu, et selle kava koosnes läbinisti eestlikest viisidest, kus valikuprintsiibiks oli eesti helilooming. Selletõttu võis publik kuulda ka mitmeid uusi heliloojaid nagu V. Tormis, L. Veevo, V. Reiman, R. Ritsing ja V. Lipand ning kogeda, et eesti heliloojad jätkavad oma loovat tööd. Heatasemelise koori tõlgenduses tõusid need laulud suurepärastena esile.

Neljakümneliikmeline segakoor alustas M. Saare „Leeloga", kus juba ilmnes unisoon puhtus, rõõmutnnne luule ja laulu olemusest. Järgnesid T. Vettiku „Noktürn", R. Tobiase „Varas", L. Veevo „Õhtu" ja R. Toi B. Alveri sõnadele loodud „Luule eksiilis". Vettiku helitöös valitses akordide puhtus, sõna ja heli lähedus. L. Veevo „Õhtu" algas lõõkpilli heliga, mille koor edasi kandis ja kus keerukas polüfooniline kude segunes uudsete akordidega, kus häälerühmade kindlus väljendus nii intonatsioonis kui ka rütmis

Neist omapäraseim oli R. Toi „Luule eksiilis", väga uus vorm R. Toi heliloomingus, mis haaras aleatoorikast kuni homofooniani ja mille puhul tekkis küsimus, kas see on veel meile tuntud koorilaul ja kuulub üldse helikunsti juurde. Teiste maade muusika on selliseid katseid uute otsingutena siiski sagedasi teinud. Et koor seda laulma panna, kus on arvestatud luuletuse sisu, retoorikat, oli näide suutlikkusest.

Teisena Rosemarie Lindau laulis H. Liitoja klaverisaatel K. Raidi „Ära viies" ja siis kolm Lindau õde, Reet, Rosemarie ja Ellen laulsid Aino Tamme alleatamise viisi „Kui ma olin väiksekene", R. Rittsingu „Ööbik" ja rahvalaulu „Naabri Mari", kitarril saatis ja viimases laulis kaasa Peeter Kopvillem. Torontos väga populaarne tütarlastetrio on võimeline valitsema eristiile ja neid sellekohaselt tõlgendama. Rosemarie Lindau on lubav ka vokaalsolistina. Üle pikema ja näitas H. Liitoja oma paendlikkust, aga ka temperamendikust klaverisaatjana.

Kontserdi teisel poolel esitas „Estonia" naishäältest moodustatud naiskoor V. Reimani kerge ja kevadtundelise „Kevad" ja Veljo Tormise „Süit etüüdid helilaadides". Viimane on ammugi üle Eesti piiride ulatanud, muuseas laulis Torontos möödunud aastal siin Soomest olnud tütarlastekoor selle terves ulatuses (8 osa), äsjase kolme katke asemel. „Kevad", „Udu" ja „Külm" mõistete muusiaklises väljenduses on helilooja kasutnud uudset muusikalist kudet. See on mõeldud laste- või naiskooridele ning neis on kooritämbriliselt antud vastav värving mõistele, mida naiskoor esitas dünaamilise ja rütmilise mänglevusega.

Kolmas vorm „Estonia" segakoorist on kammerkoor. See laulis L. Avessoni „Järv" ja R. Ritsingu „Hällilaulu". Mõlemad on meloodiliselt liüürilised tundeimpulsid. Polüfoonilist sära oli „Hällilaulus", mis oli õhtu tehniliselt raskeim pala ja kus häälterühmad väljendasid oma partiid selgesti, kus dünaamilised tõusud olid ühtlased ning veenvad.

Eesti rahvaviise esitati kandlel. Ilo-Katryn Maimets ja Hanno Bohl esitasid „Jahimees" ja „Kolme sammu polka" ning ühe lisapala.

Viimasena laulis segakoor K. Raidi kompositsiooniliselt värvirohke ja rütmika „Oh mina väike mehikene", teisena K. Raidi rahvalaulu seade „Kuri perenaine", kus on erinevaid variatsioone ja teatud ohetetoon väljendab karjapoisi rasket vahekorda kurja perenaisega kuni deklameeriv epiloog „Mina vaene karjapoiss jäin jälle söömata" lõpetab puändikalt laulu. Viimasena laulis koor V. Lipandi „Lõpulugu", mis on õnnestunud näide, „sünteetilise rahvaviisi" komponeerimisest ja mille sopranid soolohäältena esitasid saatehääle taustal.

Lõpuks palju lilli ja aplausi sellise kõrgetasemelise ja laulurikkusi pakkuva kontserdi eest, mis tõi lähedale eesti laulu selle paljudes erilaadides, kuid kus ühiseks oli eestikeelse laulu helisevus ja iluaotlus. R. Toi töö „Estonia" kooriga on selle üheks meie kaasaelatavamaks muusikaliseks ühikuks kujundanud, kelle järgmiseks kontserdiks tuleks varuda palju suurem ruum.

Eesti Selts Hollandis korraldas jõulukoosviibimise kohvilauas. Pildil osavõtjaid, vasakult Vilma Belinfante, õpetaja A. Aaviksaar Inglismaalt ja Hulda Saidlo. Foto: Aarne Belinfante

Tunnustus Kanada valitsuse kindlale ja tugevale hoiakule

Balti rahvusgrupid esitavad oma seisukohad välispoliitilistes küsimustes

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas juhatuse koosolekul möödunud nädalal tehti ülevaade praegusest poliitilisest olukorrast ja rahuldustundega konstateeriti Kanada praeguse valitsuse poolt avaldatud tugevat hoiakut ja Ameerika poliitika kindlat toetamist Nõukogude Liidu viimase toore agressioni puhul Afganistanis. Otsustati avaldada Kanada valitsusele eestlaste ja Balti liidu kaudu koostöös lätlaste ja leedulastega balti rahvaste tunnustust Kanada välisministri Flora MacDonaldi poolt avaldatud kindlatele seisukohtadele ja lootust, et alustatud uut poliitikat Nõukogude Liidu suhtes jätkatakse ja agressiivne Nõukogude Liit korrale kutsutakse.

Ühenduses Kanada eelolevate valimistega peeti tarvilikuks avaldada Kanada ajakirjanduse kaudu kuulutuse korras balti rahvaste seisukohad praegustes aktuaalsetes välispoliitilistes küsimustes, tuues esile ka seisukoha, et eelolev olümpiaad ei tohiks toimuda Moskvas ning juhtides tähelepanu sellele, et olümpiaadi regatt peetakse Nõukogude Liidu poolt okupeeritud Eestis.

Balti rahvaste seisukohad kooskõlastatakse ja viimistletakse Balti Liidu kaudu ja avaldatakse balti rahvusgruppide ühise aktsiooniga.

EKN juhatus vaatas läbi ja kinnitas 29. märtsil Torontos peetava Kanada Eesti Organisatsioonide Konverentsi Põhikorra ja kinnitas konverentsil läbiviimist korraldava Konverentsi Komitee koosseisu. Komiteesse kuuluvad H. Lupp (esimees), E. Salurand (sekretär), K. Jõgi, A. Kittask, J. Kivik, L. Leivat, U. Petersoo ja H. Teder. Konverentsi Komitee on koostanud konverentsi kava ja leidnud ettekannete referendid. Konverentsil käsitatakse lühiettekandeis praeguseid vabadusvõitluslikke, rahvuspoliitilisi, rahvuskultuurilisi ja noorsootöö küsimusi ning suurem osa konverentsi ajast on nähtud ette läbirääkimisteks.

Koosolekul olid kõne all ka eeloleval suvel toimuva Rahvusvahelise Karavani küsimused.

Rahvuskultuuri komisjoni esimees Avo Kittask, kes on Tallinna paviljoni osa juhatajaks, informeeris, et Karavani küsimuses ei ole Tallinna paviljoni korraldajad veel lõpuotsust langetanud, kas minna koos L. Kossari poolt juhitud Karavaniga või sellest eraldunud Festivali grupiga.

L. Kossariga on paviljonide esindajail olnud kahed läbirääkimised, kus ei jõutud kokkuleppele eriti Karavani passide hinna küsimuses. L. Kossar soovis passi hinnaks $10.—, mis paviljonidele ei olnud vastuvõetav ja käesoleval nädalal pidi esitatama uued ettepanekud. Nende saamisel teevad siis paviljonid lõplikud otsused, kuidas edasi minna.

Nõukogude Liidu viimase agressiooniga Afganistanis ühenduses arutati kommunismivastaste rahvusgruppide poolt ühiselt suurema välispoliitilise demonstratsiooni korraldamist. See toimuks seitsme rahvusgrupi koostööl. Küsimuse selgitamiseks peetakse käesoleval nädalal seitsme rahvusgrupi esindajate koosolek.

Pensionäride Klubi elav tegevus Montrealis

MONTREAL (VE) — Pühapäeval, 13. jaanuaril pidas Montreali Pensionäride Klubi oma korralise aasta-peakoosoleku. Oma avasõnades klubi esimees Edgar Heinsoo märkis klubi eesmärgist kui vajadusest, mis oleks võrreldav vajadusega nii kiriku kui arstikabineti järele. Klubi lootuseks on kujuneda oma liikmetele kui teiseks koduks.

Koosoleku aruannete osas märgiti, et klubil on 149 liiget. Klubilisi kooskäimisi oli möödunud aastal kokku 32, milledest osavõtjaid oli keskelt läbi 40. Kooskäimisi sisustati 10 referaadiga. Ühislaulude õppimisi oli kolm, Eduard Leetmaa juhatusel.

Klubil on ka lugemislaud, kus leidub eesti ajalehti nii Torontost, New Yorgist kui ka Stokholmist.

Tänu Kanada keskvalitsuse toetusele korraldati möödunud aastal prantsuse keele kursus Ella Arusoo, peentikanduse kursus Ksenia Poller'i, ehisnaha töötlemise kursus Endel Ruberg'i ning maalimiseõpetus Hille Sutt'i juhatusel. Suviseid tühisväljasõitusid tehti kaks.

Eriti aktiivne oli aiandusklubi, kes keskvalitsuse toetusega muretses traktori, tööriistu, väetist ja seemneid.

Tänavu aastal uue üritusena korraldatakse kudumiskursus.

Klubi 1980. aasta juhatusesse valiti: esimees — Edgar Heinsoo, I abiesimees — Leonid Kallas, II abiesimees — Aadu Randpalu, sekretär — Johanna Toome, laekur — Boris Liidumäe, abilaekur — Liidia Koppel, perenaine — Tuuli Nerska, perenaise abi — Dagmar Muru, seltskondliku tegevuse korraldaja — Edith Tomsen ning varahoidja — Nikolai Karklin.

Toronto Eesti Ühispank

Laenud soodsatel tingimustel kaasmaalastele

Ühenduses on jõud

HÜPOTEEKLAENUD	lahtised	13,5% aastas
	kinnised 3 a.	13%
PERSONAALLAENUD	lahtised	14.7%

Personaallaenud on laenuvõtja surma või jäädava töövõimetuse puhul kindlustatud $10,000 ulatuses vastavalt kindlustustingimustele.

VABA EESTLASE TALITUSES müügil stereo heliplaat

INGEMAR KORJUS bass-bariton

CHARLES KIPPER — klaverisaade

Metsateel (A. Kapp), Ennemuiste (M. Saar), Üks suu (M. Saar), Muremaa (R. Päts), Laul sõnajala õiest (T. Vettik), Sind tervitame kuldapäike (A. Karindi) ja Rändaja õhtulaul (J. Tall) ja rahvalaule: K. Raidi seades — Laulu mõju, Kui ma hakkan laulemaie, Ära viies ja Kivikasukas, L. Virkhausi seades — Kus on kus on kurva kodu, V. Kappi seades — Linakatkuja ja J. Zeigeri seades — Kanneldajast vend.

Hind $9.50 pluss postikulu $1.—

New Yorgi kiri

Poolaastaku lõpp

NEW YORK (Vaba Eestlase kaastööliselt) — E.V. Tartu ülikooli 60. aastapäeva pühitseti siin mitmel rindel. Esmalt kultuurpoliitilise õhtuga E. Kultuurfondi ja E. Teadusliku Ühingu ühiskorraldusel, kus juubelile pühendatud sõnad olid dr. Viktor Kõressaarelt. Samal õhtul meenutatavast kirjanikust Mait Metsanurgast, kelle sünnist möödus novembris 100 aastat, kõneles mag. Mall Jürma. Veel kuuldi prof. Tõnu Parmingu uurimuste kokkuvõtet: „Helsingi kokkulepped: Nõukogude Liidu rahvusküsimus ja meie". Sisukas õhtu lõppes Rootsist saabunud külalise Rain Rebase ettekandega; „Eesti kunstnikud rahvusvahelisel areenil", milles ta peamiselt puudutas Rootsis eluneva Enno Halleki eripärast kunstilist loometööd.

Ulatuslikum E.V. Tartu ülikooli 60. aastapäeva pühitsemine toimus pidulikul kirikukontserdil ja sellejärgsel koosviibimisel Lex. Ave. kirikus.

Praost Rud. Kiviranna pühendas oma jutluse meie alma materi saavutustele ja neile julgetele eesti meestele, kes selle haridustempli lõid. Aktusel toimis peakõnelejana prof. Valter Rand, kõneledes teemal: „Tartu ülikool ja eestlus". Ta toonitas, et selle õppeasutise viljastav mõju on üheks teguriks, et oleme praegu vormitud globaalses ulatuses ja kõrge haridustasemega kultuuriühiskonnaks, olles väikseim omataoline maailmas. Oleme praegu oma kultuurilise arengu tipul, kuigi see areng on viimase 30 aasta jooksul kõikjal kulgenud võõraste rahvaste kultuurilistes ja poliitilistes keskkondades, ka kodumaal.

Meie uus 40 aasta jooksul tekkinud arvukas akadeemiline pere ületab hariduslikult tasemelt teiste rahvuste taseme, kellega elame koos.

Referent jõudis tulemusele, et meie osalises laialipillatuses ei pruugi peituda kadu, vaid jõud.

Aktuse lõpetas ajalooteadlane Aleksander Ers tähelepanu suunamisega Jakob Hurda 140. sünniaastapäevale. Hurda organisatoorne mõju kandus edasi meie rahvuslikesse suurmeestesse nagu Willem Reiman, Rud. ja Oskar Kallas ning Jaan Tõnisson. Tema osa Tartu ülikooli loomises ja üliõpilaskonna vaimses kujundamises on tohutu. Tema populaarsusest annab tunnustust ajalooline tõik, et ta matuserong Tartus ulatus „Vanemuisest" kalmistuni. Seda ületas pikkuselt võibolla vaid. prof. Peeter Põllu, Tartu ülikooli esimese kuraatori oma.

Aktusele eelnev kontsert-jumalateenistus osutus üheks suuremaks siinseks muusikaliseks ürituseks möödunud poolaastakul. Esinesid noored andekad solistid sopran Liina Purje ja viiuldaja Virve Pehme. Mõlemad on pürgimas lõpliku kunstilise küpsuse poole. Soleeris ka orelikunstnik Meta Noorkukk ja laulis koguduse segakoor. Kuuldi rohkesti eesti vaimulikku muusikat heliloojalt Peeter Süda, Kaljo Raid ja Roman Toi.

Kui juba juttu on vaimulikust muusikast, siis tuleb tagasivaate korras peatuda ka selle-alasel külakostil Torontost.

Selle tõi New Yorki Charles Kipper oma noortekoori ja solistide näol.

Koori võttis vastu NY Eesti Baptisti Kogudus. Peab veel mainima, et see kogudus pühitses hiljuti juba oma N.Y. 60. tegevusjuubelit, kus jutlustas Arand Roos teemal: „Eile, täna ja igavesti". Koguduse pastor Leonard Heinmetsalt oli ülevaade evangelisatsioonitööst nende pikkade aastate vältel.

NYE Naiskoori 25 tegevusjuubel leidis tähistamist kontsertjumalateenistusega Pauluse kirikus. Kava koosnes peamiselt a capella lauludest: uudsemad neist — kaks Kaljo Raidi laulu. Koori juhatas suure vilumusega Valdeko Kangro.

Muusikaliste ürituste sarja sel poolaastakul täiendas veel noore pianisti Andres Liigandi iseseisev kontsert Chopin'i helitöödega.

Liigand on lõpetanud klaveri alal Princeton'i ülikooli ja täiendanud end mitme tuntud õpetaja juures (nende seas muide ka Eestist pärinev Vladimir Pavda).

Ta on võitnud auhindu ja tunnustavat kriitikat. Hoolimata kontserdi kokkulangevusest mitme suurüritusega, oli kuulajaid palju ja publiku menu suur, tunnistamaks ühe järjekordse eesti ande muusika-areenile pürgimusi.

Tagasivaade läinud poolaastakule vajaks veel mitut paberi-poognat. Et lugejate huvi raugemist vältida, lepime siiski vaid mõne „highlights'iga". Meenub veelgi tuntud ütlus Tallinna-päevilt: „Pikk ja igav nagu . . . (järgnes ühe pikakasvulise mehe nimi).

New Yorgi kunstielu kipuvad meeldivalt domineerima noored (või noorevõitu!) kujutavkunstnikud, nagu Ilse Leetaru, Naima Rauam, Karin Teksal-Deeks, Sirje Okas-Ainso j.t. Neile nimedele liitus äsja veel üks talent: Aet Pääro-Singer, kunsti-ala magister.

Tema debüütnäitus Eesti Majas oli rahvarohke ja paelus esmajoones värviküllaste maastikumaalidega.

Kunstnike järelkasvu vähesuse üle pole igatahes põhjust nuriseda.

Organisatsioonide „järelkasv" suundub meil rohkem vastupidises suunas, kuna eriti aktiivseks on kujunenud Seenioride Keskus. Kultuuriõhtupoolikuil laiendatakse „seenior-sitisenide" silmaringi küll igal alal. Neile on kõneldud maailmakirjandusest (Schiller, Ibsen, Tolstoi) — lektoriks praost Rud. Kiviranna; usust („Mõtteid Usuteadusliku Instituudi tähtsusest") — kõnepuldis Elmar Järvet; rahvakunstist („Eesti rahva kaunistuskirjade kogumine Vabariigi algaastail") — lektoriks rakenduskunstnik Linda Ormisson; poliitikast („Kas Eesti iseseisvuse kaotus oli paratamatu?") — referendiks mag. Leonhard Vahter jne. Nende jõuluõhtut sisustas sobiv teema: „Paavst ja ikestatud rahvad". Külalisreferendina toimis EV konsul Aksel Linkhorst. Põhimõttele „terves kehas — terve vaim" on Seenioride Keskus pööranud erilise tähelepanu: Eesti Maja saal aina mütsub tervisvõimlemisest.

Klubi on selgeks näiteks, et eestisoost seeniorid oskavad oma vaba aega õigesti ära pruukida.

NYE Naisklubi, kes alles hiljuti elas juubeliuimas, tabas naelapea pihta, kui kutsus külalisesinejaks keemiadoktori ja fotokunstniku Erik Kissa Wilmingtonist. Dr. Kissa on UN-i ülesandeis korduvalt viibinud Indias ja töö kõrval jäädvustanud fotoläätsale kõike vaatamisväärset. Pildiloeng „India naine pildis ja sõnas" oli visuaalselt võluv kui ka ülimalt õpetlik ja sellega kaasuvad seletused tabavalt huumoririkkad.

Nii oli jõulukuu tõhusalt sisse juhatatud. Mis sellele järgnes, on kõigle teada: üks jõulu-koosviibimine teise järele. Eesti Maja soometarist perenaise ahjus särisesid pidevalt verivorstid, pannil praadisid karbonaadid ja pliidil podises kapsapada. Nüüd on see kõik unustatud. Uus-aasta pohmelusedki välja magatud. Tuli seegi korra- ja kombe-kohaselt.

Eesti Majas pidutsesid õndsaslikus läbisaamises nais- ja meeskoor oma külalistega.

Kiusukülas (pardon — L.I.E. Külas!) oli „open house". Noorem põlvkond kogunes möödunud aasta eeskujul New Jersey'sse, ühte „Ramada Inni". Pole olnud kuulda, mis seal söödi või joodi, aga natuke ikka, sest baar oli „vaba". Ja kindel on ka see, et orkester mängis seal palju valjemini kui teistel pitsballidel, kuid pole andmeid, et keegi oleks kõrvakuulmise päriselt kaotanud. Head uut aastat!

K.T.

„Vaba Eestlane" — vabade eestlaste ajaleht!

SPORT

Eesti kergejõustiklaste medalid

II

N. LIIDU MEISTRIVÕISTLUSTE MEDALID

Hõbemedalid

Aleksander Lohk, 1943 odaviskes
Friedrich Issak, 1943 granaadiviskes, 1945 odaviskes
Raivo Armi, 1945 kolmikhüppes
Eesti koondis, 1945 4x100 m teatejooksus
Eesti koondis, 1945 800-400-200-100 m teatejooksus
Johannes Kotkas, 1946 vasaraheites
George Gilde, 1947 100 m, 4x100 m jooksudes
Erich Veetõusme, 1947 1500 m ja 1949 800 m jooksudes
Oskar Linnaste, 1948, 1949 vasaraheites
Juta Vestli-Sandpank, 1948 4x100 m teatejooksus
Heino Apart, 1952 kõrgushüppes
Heino Lipp, 1952, 1953 kuulitõukes
Lea Pettai-Maremäe, 1953 odaviskes
Heino Heinaste, 1954 kuulitõukes
Feliks Pirts, 1955 kuulitõukes
Peeter Varrak, 1958 800 m jooksus
Hubert Pärnakivi, 1958 5000 m jooksus
Bruno Junk, 1958 käimises
Charles Vallmann, 1958, 1959 odaviskes
Uno Palu, 1958 kümnevõistluses
Lembit Virkus, 1959 10.000 m jooksus
Rein Sprenk, 1960 kuulitõukes
Mart Paama, 1961, 1963, 1965 odaviskes
Rein Tölp, 1963 800 m jooksus
Rein Aun, 1964 kümnevõistluses
Mart Vilt, 1965 1500 m jooksus
Helgi Lamp-Mägi, 1967 80 m tõkkejooksus
Aleksander Tammert, 1968 kuulitõukes
Milvi Torim, 1968 200 m tõkkejooksus
Toomas Berendsen, 1969 kümnevõistluses
Kalju Jurkatamm, 1970 200 m tõkkejooksus
Ilmar Ruus, 1973 takistusjooksus
Tõnu Lepik, 1974, 1975, 1976 kaugushüppes
Enn Sellik, 1977, 1978 krossjooksus, 1978 5000 m jooksus
Jaak Uudmäe, 1979 kolmikhüppes

Pronksmedalid

Johannes Kotkas, 1943 kuulitõukes, 1945, 1947 vasaraheites
Raivo Armi, 1944 kolmikhüppes
Aadu Tarmak, 1944 kuulitõukes
Erich Veetõusme, 1945, 1948 800 m jooksus
Konstantin Ivanov, 1945 200 m tõkkejooksus
Anton Jürisson, 1945 teivashüppes
Heino Lipp, 1945 kuulitõukes, 1949 kettaheites
Harry Vallmann, 1945, 1948 odaviskes
Friedrich Issak, 1946 odaviskes
Eesti koondis, 1946 4x100 m teatejooksus
George Gilde, 1947 200 m, 1950 4x400 m jooksudes
Ervik Uuk, 1948 teivashüppes
Lea Pettai-Maremäe, 1952, 1955 odaviskes, 1953 kuulitõukes
Charles Vallmann, 1955, 1956, 1957 odaviskes
Uno Palu, 1955, 1956, 1960 kümnevõistluses
Linda Ojastu-Kepp, 1958 200 m jooksus
Kaupo Metsur, 1959, 1967 kettaheites
Vilve Nummert-Maremäe, 1959 kaugushüppes
Rein Tölp, 1962, 1965 800 m jooksus
Kalju Jurkatamm, 1964, 1966, 1969 200 m tõkkejooksus, 1969, 1970 110 m tõkkejooksus
Priit Paalo, 1965 kümnevõistluses
Laine Erik, 1965 800 m ja 1967 400 m jooksudes
Mart Paama, 1966, 1968 odaviskes
Tõnu Lepik, 1968, 1969 kaugushüppes
Helle Flaur-Volmer, 1968 400 m jooksus
Milde Kade, 1969 800 m jooksus
Toomas Berendsen, 1970 kümnevõistluses
Enn Erikson, 1971 kettaheites
Ennu Laasner, 1971 4x400 m teatejooksus
Raissa Ruus, 1972 800 m jooksus
Enn Sellik, 1977 5000 m jooksus
Gennadi Orgunov, 1978 200 m jooksus
Jaak Uudmäe, 1978 kolmikhüppes
Ramon Lindal, 1979 200 m jooksus

Nagu loetelust ilmneb, on Eesti sportlaste osa N. Liidu meistrivõistlustel olnud märgatavalt suur, kusjuures tuleb meeles pidada, et suhe N. Liiduga on suurem kui 1:200 vastu. See on sama traditsiooni järgimine, millega juba tsaariajal olid enamus Vene rekorde eestlaste käes.

Arvatakse, et ühe riigi spordiedukuse võib tingida selle maa tippsportlaste saavutused. Nii on soomlased tänu Matti Järvisele säilitanud oma odaviske-maa nime. Kuid nende 70 aasta jooksul on ka eestlased omanud tippmehi, kes on Eesti nime tutvustanud maailma sportlaste hulgas, kuigi viimasel ajal on neile N. Liidu tempel riietusele ja nimele lisatud.

Eestlanna toimetab kuukirja

Londonis ilmub kuukiri „Mix and Stir", mille väljaandjaks ja toimetajaks on eestlanna Iris Willems Marcin. Ta on sündinud Tallinnas, lahkudes Eestist 3-aastasena. Elanud hiljem mitukümmend aastat Austraalias, oli ta Sydneys 5 aastat samalaadse ajakirja „ISN International Newsletter" toimetajaks.

Sel ajal avaldas ta ajakirjas eestiainelisi kirjeldusi ja ka vestlusi eestlastega, kelledest märgitakse kirjanik Peeter Lindsaart, Paul Kimmelit, Johannes Kalmust, dr. Hugo Salasood jt.

Londonis hakkas „Mix and Stir" ilmuma m.a. jaanuaris. Esimeses numbris on kaks lk. pühendatud P. Lindsaarele, märkusega, et toimetaja on eelmise aasta lõpul saanud valmis P. Lindsaare raamatu „Vana hobune" tõlkimisega inglise keelde. Selle juures tuuakse P.L. elulugu ja tööd kirjanduse alal.

Ajakirja aprillinumbris kirjutab toimetaja, et valminud on antoloogia käsikiri „They came my way". Selles kirjutatakse paljudest, enamuses Sydneyst kohatud inimestest, nende hulgas ka eestlasi P. Lindsaar ja J. Kalmus.

Eestlaste häälekandja Inglismaal „Eesti Hääl" märgib eeltoodu juures, et Iris Willems Marcin viibinud ka Londoni eesti sõdurite õhtul.

VES

Eesti noorteklubi uisutamisõhtu

Üle 30 uisusportlase kogunes New Yorgi eesti noorteklubi ja Metro Estonian Rhytmics võimlejate ühiselt organiseeritud uisutamisõhtule Rockefeller Centeri uisuteel. Lõbusa ja arvuka noortepere hulgas, kus olid ka noorteklubi juhtidest kohal Karl Siil jt., ja võimlejate juht Anu-Irja Ojamaa, ei puudunud ka mitmeid vanemaid uisuspordi sõpru, kelledest osa olid saabunud kohale isegi 50—60 miili kauguselt, nagu näit. H. Karu Lakewoodist, mag. L. Koorits Delaware jõe lähedalt, ins. S. Vichman Long Islandilt jne. Ühisuisutamine kestis ümbruse meeldivas atmosfääris paar tundi.

VES

Hiidlaste ajakirja juubelinumber

Hiidlased organiseerusid oma raamatu „Hiiumaa ja hiidlased" väljaandmiseks. See siduski nad kokku ja sellele organiseeriti Hiidlaste Selts. Ja kuna tegemist oli trükisõnaga, siis on seegi osa edasi kandunud seltsi viie-aastasesse tegevusse. Viie aasta jooksul on ilmunud 9 hiidlaste teadete vahendaja „HIIU" numbrit (viimane eriti mahukas kaksiknumber 9/10).

Uues numbris on avaldatud toimetaja „Hiidlaste Seltsi viies aastapäev", praost O. Puhmi „Elav vesi", „ „Hiiu" praegu ja tulevikus", „Hiidlaste tegemisi ja liikumisi", „Käkid ja makid", 1916. aastast pärit olev sünnipäevaluuletus, Hiidlaste Seltsi ja ajakirja „Hiiut" tervitajad, Hiidlaste Seltsi liikmeskond, Hiidlaste Seltsi liikmete nimekiri seltsi viiendal aastapäeval, „Midagi pole uut", „Arst ja loomaarst", E. Vrageri „Vanamoor", hiidlaste nalju, „Hiidlaste ülemaailmne kokkutulek Stokholmis 1980", E. Vrageri luuletus „Karm unelm", I. Külvet „Külaskäik tänapäeva Hiiumaale", elna „Kooliõele tema 50. a. juubeliks", mulk „Sõit hiidlaste jaanitulele", „Nigulas", K.-A. Kadak „Seitsmeaastase silmadega", „Ülevaade Hiiumaa laevandusest (3), J. Farwick „Meeldejäänud rannad", H.T. luuletus „Meri", seltsi teateid, Eesti Kunstide Keskuse üleskutse ja järelhüüdeid.

See on vägagi rikkalik sisu sellisele teadete vahendajale, näidates, et toimetajal on olnud saadaval vanu materjale. Veidi häiriv on selle materjali sisuline paigutus, kus kõik „makid ja käkid" on segamini, kuigi ajakirjal on mitme kirjutusega nagu oma pühapäevane sisu, mis õigustaks eraldamist meie (ja ka muu maailma) sellelaadiliste ajakirjade eeskujul.

Aidake kaasa, et

„VABA EESTLANE"

leviks kõikidesse eesti kodudesse!

RAAMATUID

müügil

„VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Hanno Kompus — Kustutamata nälg kunsti järele	11.—	85
L. Wahtras — Liivaklass	2.50	15
Enn Nõu — Vastuvett	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — Reekviem	3.50	35
H. Michelson — Kodumaalt võõrsile	10.—	50
H. Michelson — Skautluku teel	3.—	35
H. Michelson — Noorsootöö radadel	3.—	50
H. Michelson — Eesti radadelt	9.—	35
Triinu" üksiknumbreid	1.50	
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — Mõttelend — Pilte ja peegeldusi	5.—	25
Karin Saarsen — Lohengrini lai kumine	4.50	15
Herbert Salu — Utoopia ja futureloogia	4.50	25
Eduard Krants — Lumeliitlased (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — Mis need sipelgad (luuletuskogu)	3.—	15
A. Kubja — Kadunud kodud — mälestused	4.—	25
A. Kubja — Mälestusi kodusaarelt	2.—	20
A. Kubja — Palukesed	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — Soomepoisid 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	85
Leho Lumiste — Alamuse Andros — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — Atlandi aknal	2.10	40
L. Lumiste — Killad külas	5.30	40
A. Vomm — Ristsõnad I	2.50	20
A. Vomm — Ristsõnad II	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad III	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad IV	2.25	20
Ants Vomm — Minu hing (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — Varjud (luuletuskogu)	8.—	30
K. Eerme — Surnud laevad ja elavad mälestused	1.50	15
K. Eerme — Päevata päevad ja ööta ööd II	4.—	40
S. Ekbaum — Ajatar (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	4.—	30
J. Pitka — Rajusõlmed	8.80	40
A. Käbin — Vaim ja muld	5.—	40
Urve Karuks — Kodakondur (luuletuskogu)	6.—	20
H. Oja — Koputused eneses (luuletuskogu)	1.50	25
H. Oja — Tunnete purdel (luuletuskogu)	2.75	25
A. Küng — Mis toimub Soomes?	14.—	50
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.—	40
E. Sanden — Mitme näo ja nimega	12.50	50
E. Sanden — Loojangul lahkumine Tallinnast	16.20	50
E. Mänd — Aastate pärand (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	50
Estonian Scouting	3.—	35
Eesti skautlus viiskümmend aastat	2.—	1.—
TERR KUNGLA juubelialbum (T.E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	1.—
RAAMATUID LASTELE:		
Ilme Ivandi — Pargi	2.50	35
Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	50
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkoolielistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkoolielistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	75

Puhast valet sisaldav võrukaelalugu

21.

— Aga kuigi me olime vaid sellised väikevenemehed, siis me lastisime seda korvetikaptenit kahe mehe poolt täislaengutega üksteise järel nii, et kruusid vaid välkusid. Ja kuulge, see põrguline uppus. Esiteks mees lajatas näoga vastu lauda nii, et klaasid lendasid põrandale. Siis nõukogude laevastikus ei olnud muud luukere kui univorm. Sees oli puhas tarretis. Kõrvalt oli peen vaadata seda balletiliikumist, kui mees langes põrandale.

— Sinna ta jäi ega liigutanudki. Merede valitseja oli juba nii hirmsas vesilastis, et trümm hakkas voolama põrandale. Selline saatana tore loik levis ta alla. Kuna põrand oli selle maa ehitustava kohaselt kallakuga, hakkas laine valguma kuni kadus ilmselt just selles mõttes lahtiseks jäetud parketiliistude vahele.

— Me olime selles järgus juba viimased kunded, kuigi nad sulgesid neetud varakult, poolest ööst. Maksime arve ja lahkusime, aga enne seda tõdesime, et meie sangarlikku vastast ei või jätta nii lihtsalt lamama. Lindsten laenas ühelt tüdrukult huulepulga ja joonistas mehele vurrud ja vedas risti otsmikule. Mina panin selle valge vormimütsi lekkivale kohale. Ja sinna jäi veli magama.

— Seda teenindusühiskonda esindavad isikud keeldusid helistamast taksot, aga nõustusid teatama, et kummijalgseid pole võimalik saada. Nii hakati koos minema läbi suure puiestiku ja Lindsten oli nii uhke merelahingu võidu üle, et ta laulis kogu aja Alte Kameradenit. See pidi kostma kurivaimu kaugele. Mina mõtlesin, et ega sangarilinna ametivõimud saa jätta imetlemata, kas endised linna piirajad on tagasi tulnud.

— Aga ei tulnud. Lõpuks me eksisime kuhugi trammiliini peatuskohta. Üks tüdrukuist oli võtnud laualt kaasa peaaegu täis oleva pudeli vodkat. Tüdruk oli nii heas vormis, et kuna trammijuhti polnud kusagil näha, vedas ta uste kõrvalt piletiautomaatidest piletiribad meetritekaupa trammi koridorile. Siis ronis ta juhiistmele ja hakkas keerama kange. Me olime tõsiselt juba hirmunud, et tramm võiks liikuma hakata ja kiskusime tüdruku vägisi ta istmelt ära.

— Samas tuli trammijuht, kes oli vana naine, aga see ei teinud väljagi neist põrandal lipendavaist piletiribadest, vaid hakkas sõitma. Sõidu ajal tuli juurde veel uusi sõitjaid. Alati kui keegi tuli uksest sisse, pakkus tüdruk talle vodkasuutäie otse pudelist. Ja uskuge või mitte, iga tulija rüüpas pudelist ega näinud üldse olevat imestunud, kirjeldas Vuotilainen oma õisi kogemusi.

— Aga ega need imed veel sellegta lõppenud. Lõpuks hotelli jõudes oli õine õhk pead nii palju selgeks teinud, et otsustati minna veel valuutabaari poolele. Tüdrukud tulid muidugi kaasa, kuigi baar on mõeldud ainult turistidele. Natukese aja pärast tuli kelner midagi tüdrukuile sosistama, kes lahkusid ka kohe koridori. Kui nad ei tulnud peatselt tagasi, läks Lindsten nende järel välja, aga tuli uuesti tagasi, läks baarileti juurde, ostis terve pudeli viskit ja jooksis jälle välja.

— Jaah, see oligi õige „show", seletas oma korda Lindsten. — Tüdrukuid polnud enam koridoriski näha ja mina läksin hotelli vestibüüli. Just siis nägin miilitsat neid lükkavat uksest välja. Kuna ametimees oli üksinda, tuli silmapilkselt selline idee, et osta pudel viskit ja joosta neile järele. „Sõber" polnud veel kaugele jõudnud, sest plikad kilkasid ja punnisid vastu. Mina jõudsin appi ja katsusin mehele seletada, et tüdrukud on minu sõbrad ja ulatasin „onule" pudeli.

— See nägi laterna all välismaist etiketti ja ta silma ilmus himustav läige. Kuna ei ole olemas ametimeest, kellele väike abi ei kõlbaks, siis me tegime kaubad: miilits sai pudeli ja mina tüdrukud. Läksime baari tagasi, aga tüdrukud olid hirmunud ja soovisid lahkuda ning siis me läksime Vuotilaisega neid tagasi saatma.

— Seal kõrvallauas istus üsna vana mees, kes oli maksnud oma joogi eest markadega, kuigi riietus näis venelaste oma. Ta oli ilmselt aru saanud, mis oli juhtunud ja tuli meie lauda, jätkas Lindsten. — Mees kõneles head saksa keelt ja hakkas seletama, et soomlased on sangarirahvas ja head sõdurid.

— Kuna me ei ole Vuotilaisega mingid sõdurijuttude vestlejad, siis katsusime vanamehest lahti saada. Aga see ei õnnestunud. Ja lõppude lõpuks oligi tal meile üsna huvitavat jutustada.

— Vanamees seletas, et ta oli olnud Talvesõja alul Kannaksel asuva armeekonna komandör, aga kui sõjakäik arenes vähe halvasti, siis viidi temagi üle ja määrati langenute majandusosakonna ülemaks. Hiljem alandati aga hoopis ühiskaupluse kartullilao hoidjaks ja selles töös ta oli kuni pensionile pääsemiseni.

— Kuid see ei olnud veel huvitav osa, vaid see, et kindralmajor, kes end ise kindraliks nimetas, seletas, et ta teadvat hästi millised olid Nõukogude Liidu kaotused Talvesõjas. 600.000 meest tema teadmiste kohaselt. Kui me vastu väitsime ja ütlesime, et soomlasedki pole kunagi rääkinud sellistest arvudest, sai vanapapa üsna ägedaks ja seletas rusikaga lauda tagudes, et donnerwetter, kui seda üldse keegi Nõukogude Liidus teab, siis on see just tema, kes langenute majandusosakonna ülemana oli vastutav kõigi langenute nimekirjade koostamise üle.

— See on küll juba sõjaajaloolise uudis! tegi Jääskeläinen märkuse.

— Sama tundub minulegi, ütles Lindsten. — Eks maailmas ole igasuguseid veiderdajaid, aga mõneti selle vanamehe jutust jäi mulje, et ta sõnnikut ei jahvatanud. Ta otsis rahakotist paar vana fotot, kus ta oli kindrali vormiriietuses. Kuigi fotodel oli noorem mees, polnud siiski kahtlust, et see oli tehtud samast mehest.

— Aga kuna me kuidagi ei uskunud seda väidetud langenute arvu, siis seletas ta, et tal on kodus säilinud pabereid, mis ta juttu tõendaksid. Ta kutsus meid kaasa vaatama, aga mis me oleksime venekeelseist dokumentidest targemaks saanud. Kuna kellaaegki oli juba üsna hiline ja jooki oli võetud pika õhtu ja öö jooksul, siis ei viitsitud enam kuhugi minna.

— Mina ei tea arvudest, aga põrgu moodi neid oli sel sõjatalvel külla tulemas ja peaaegu samapalju neid sellele reisile jäi, puutus asjasse Kainuu mees. — Meie kandis leidub nüüdki veel mõnes metsakolkas roostetanud relvajäänuseid ja mõnikord leitakse kusagilt kõrvalisest kohast inimeste luidki. Võib-olla need olid oma üksustest põgenenud, kes olid siis eksinud ja surnuks külmetunud. Lahingutandrelt ja inimeste poolt varem leitud langenud koguti muidugi ära.

— Mis juudas sinul seal pappkastis on? imestas Vuotilainen Kainuu mehe kandamit. Tugev vodka lõhn hõljus juba hommikust peale mehe ümber, kuigi ta just joobunud ei näinud olevat.

— Leivapäts, õige vana aja moodi tehtud korralik vene leib, seletas Kainuu mees. — Ma ei ole siit midagi muud ostnudki, kuid see leib on siiski väga hea. Mõtlen seda viia kaasa vähe rohkemgi. Samuti on teemoona pudelid ootevalmis.

Kainuu mees silmitses oma ümber Ermitaazhi koridori. Teised turistid olid juba tüki aja eest jõudnud giidi juhatusel kaduda hääle- ja silmaulatusest. Kuna kedagi muud ei olnud näha, võttis ta karbist vodkapudeli.

— Hei, saatana mehed, siin on maja täis igasuguseid, vähe hooranäolisi naisi seintel raamituna kõlkumas. Ega siin moraal ei saagi enam madalamale minna, kui vahepeal võetakse väiksed suutäied.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

VABA EESTLANE

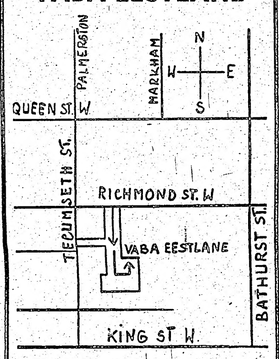

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks tolli ühel veerul	$3.50
esiküljel	$4.—
tagaküljel	$3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont. M2M 1Z7
Telefon: 223-0080

MARIKA KRABI

Juubeliaasta muusikaõhtu

Toronto Eesti Baptisti Koguduse 4. juubeliaasta muusikaõhtu toimub 27. jaan. kell 6.00 õhtul baptisti kirikus. Senised igakuulised muusikaõhtud on pakkunud kauni elamuse vaimuliku muusika armastajaile ja küllap pakub seda eelolevgi. Seekord kuuleme kaht noort lauljat: Marika Ann Krabi, sopran ja Peter Hanslep, bariton. Mõlemad omavad kauni, kõlava hääle, millele kaasub suur musikaalsus ja loomulik, meeldiv esitamisviis.

Marika Ann Krabi sündis 1956. a. Torontos. Varakult alustas ta klaveriõpinguid Aino Waldini klaveristuudios ja hiljem hakkas laulu õppima Helmi Betlemi juures. Praegu on ta Megan Rutledge'i õpilane Toronto Kuninglikus Konservatooriumis. (Viimase juures õppis ka Ingemar Korjus). 1978. ja 1979. a. lõpetas laulu alal edukalt VI ja VIII klassi, võites hõbemedalid ja saades stipendiumi. On esinenud TEB Koguduse jumalatenistustel solistina ning laulab koguduse noorte- ja segakooris.

Peter Hanslep (Marika onu) sündis 1945. a. Rootsis. Temagi alustas lauluõpinguid H. Betlemi juures ja

PETER HANSLEP

õppis edasi Toronto Kuninglikus Konservatooriumis. USA-s St. Paulis omandas muusikaõpetaja kutse ja täiendas end laulu alal M. Falli juures. Praegu on Peter Hanselp muusikaõpetajaks Minneapolises, Minnesotas, olles ühtlasi Arlingtoni presbüterliku kiriku muusikajuhataja.

UUDISEID KODUMAALT

Vändra alevik kasvab kiiresti, lumivalged elamud, kohalik kolhoosi keskus oma rahvamajaga ja muud muudkui tõusvat. Aga rahva kauaaegne lootus keskusele kanalisatsiooni saamiseks on ikka veel jäänud unistuseks. Puhta vee raskus on Vändras alati raske olnud, ükskõik kus kaevad, ikka tuleb paas vastu. Plaani järgi pidi kanalisatsiooni ehitamine lõpule viidama juba 1978. aastal. Ehitajaks pidi olema Pärnu Mehhniseeritud Ehituskolonn, kelle töö on olnud seni ebarahuldav. Ometi maksti tänavu ehituskompaniile 3204 rubla preemiaks! Viimane samm olevat aga arusaamatu, kuna eeskirjade kohaselt võidakse anda preemiat alles siis, kui objekt on käiku lastud. On alustatud ka puhastusseadme ehitamisega, kuid esimesed laengud olid nii tugevad, et taeva poole ei lennanud mitte üksnes maapinnast kivid ja muld, vaid ka kõrval asuvad EPT õlipüüdja maapealsed ehitused. Sellega vabanes ka õli, kuid seda saadi lihtsalt korraldada, pumbati mõne meetri kaugusele Vändra jõkke. Kohaletulnud looduskaitse töötaja tõttu välditi suurem looduse kahjustus ja töödejuhatajat Rein Vunderit karistati 20-rublalise trahviga.

*

Ridalas paigutati endise Saanika koolimaja kohale mälestuskivi, millesse on raiutud sõnad „Siin sündis 3. detsembril 1889 helilooja Cyrillus Kreek". Kivisse on raiutud ka helilooja populaarseima laulu „Meil aiaäärne tänavas" algustakti noodid. Mälestuskivi avamisel kõnelesid L. Kask ja C. Kreegi õpilane ning hilisem kolleeg Tõnu Paomets. Mälestuskivi avamisel olid kohal ka helilooja lesk, tütred Anne ja Maria ning poeg Jüri.

o

N. Liidus, sellega ka Eestis lükati ministrite nõukogu otsusega puhkepäev laupäevalt, 28. detsembrilt üle esmaspäevale, 31. detsembrile.

*

Maailmas on arvamine, et venelased ei mõista midagi leidlikku välja nuputada. Nüüd oli siiski Tallinna kohtus lugu, mis näitab, et teatud osas on nende mõistus siiski lõikama hakanud. Nimelt on Tallinna Trammide ja Trollibusside Valitsuse endised töötajad, kõik pesuehtsate vene nimedega, hakkama saanud sellega, et on lasknud trükkida „Kommunisti" nimelises trükikojas 10.000 sõidupiletit ja hakanud neid ise realiseerima. Trükikulud olnud ainult 200 rubla. Kuna aga trammipiletitega teenimine oli siiski tülikas, hakati trükkima trahvikviitunge, trammides ja bussides piletita sõitjate karistamiseks. Nende hind on 1 rubla ja lasti trükkida 26.000 tükki. Seda suurt tiraazhi siiski ei jõutud realiseerida, sest enne saatuti kinni. Eesti ülemkohus andis süüdlastele „õiglasi" karistusi, kellele kümme, kellele kaheksa ja kellele neli aastat. Kõikide nende varandused konfiskeeriti.

*

Palamuse kooli aastapäevapeol valiti õpilaste seast uus Toots. Tingimuste kohaselt peab see noormees olema niisama hakkaja ja aktiivne kui Oskar Lutsu „Kevades" kirjeldatud Toots. Kuid uutelt Tootsidelt nõutakse ka head õppeedukust, eeskujulikku käitumist ja komnoorte hulka kuulumist. Seitsme aasta pärast, kui Palamuse kool saab 300-aastaseks, kutsutavat kokku kõik aastate jooksul Tootsideks valitud.

o Tartu ülikooli 60-ndat juubelit tähistati Lundis piduliku aktusega hotell Lundia esinduslikus peosaalis Eesti Teadusliku Seltsi Lõuna-Rootsi osakonna korraldusel. Aktusekõne pidas osakonna endine esimees dr. jur. Artur Taska Tartu ülikooli õigusteaduskonna ajaloost, andes ka lühikese ülevaate ülikooli pikast, 347-aastasest minevikust, mis algas Rootsi kuningas Gustav II Adolfi poolt 1632.

Ilse Leetaru

Mõningaid mälestuskilde Eduard Wiiraltist

Veerandsada aastat on möödunud Eduard Wiiralti surmast. See on palju aastaid. Mälestus korjab mineviku laialipillatud kilde, üksikuid fragmente ja detaile ja raske on neid selle pika aja järgi siduda jutustavaks tervikuks.

Esimest korda kohtusin Eduard Wiiraltiga 1939. aastal A. Rõude juures. Teatavasti omas viimane ühe suurema kunstikogu Eestis. A. Rõude kogus peamiselt Wiiralti, Kristjan Raua, Konrad Mäe ja teiste eesti kunstisuuruste töid. Wiiralti toodangust omas Rõude peaaegu kõik gravüürid ja tohutu hulga joonistusi, monotüüpiaid ja visandeid.

Mõned neist pärinesid kunstniku varajasest koolipõlvest ja isegi lapsepõlvest.

Nagu iga kunstikoguja on õnnelik, kui saab kellegile oma varandusi näidata, nii oli seda ka A. Rõude.

Meie kodu kuulus nende väheste kodude hulka, kuhu Wiiralt kutsumata sisseastus. Kui keegi oli juba tema usalduse kord omandanud, siis oli Wiiralt selle vastu väga sõbralik, vahest isegi jutukas ja võis naerda nii südamepuhtalt, et ta pidi seejuures pühkima oma prilliklaase. Võõraste suhtes oli aga meister vaikus ise. Mäletan juhtumit, et kui ta kord meil istus ja meie koos kohvi jõime (tema mustalt ja suhkrutükk suus), tuli meile üks minu mehe ametivend. Tutvustasin kunstnikku uustulijaga, kuid nagu see tihti tutvustamise puhul juhtub, et öeldud nimed jäävad tähelepanemata, nii ei osanud ka minu uus külaline sellele eriti rõhku panna. Wiiralt jäi edasi istuma, kuid vaikis otsekohe Kui siis Wiiralt poole tunni pärast lahkus, küsis mu külaline, et kes see mees küll võiks olla, kes suutis kogu aja nii täielikult vait olla. Vastasin, et see oli Eduard Wiiralt, meie suur graafik. Küsijal oli siis äärmiselt kahju, et ta polnud pööranud kaaskülalisest vaikijale rohkem tähelepanu, seda eriti seepärast, et tema ise oli samuti üks Wiiralti kunsti austajaid.

Kohvikus võis Wiiraltit näha enamuses meeste seltskonnas, väga harva mõne daami seltsis, tihti aga täiesti üksinda oma ette istumas. Tavaliselt kui ta kohvikusse tuli ja mõne vaba laua juurde istus, kogunes pea tema ümber suurem ring tuttavaid.

Wiiralt armastas rohkem kuulata teiste juttu, kui ise rääkida. Tavaliselt võttis ta taskust pliiatsi või sulepea ja joonistas pildikesi tikutoosile, ajalehe veerule või väikesesse plokki. Lauas istujad korjasid need visandid ja tikutoosid oma taskutesse. Mõni oli koguja, mõni äritseja, kes neid hiljem kalli hinna eest müüs. Olgugi, et paljud olid Wiiraltit hoiatanud selliste ärimeeste eest, uskus Wiiralt oma lõpmatus aususes ikka inimestesse, vaatamata sellele, et ta pidi neis järjekindlalt pettuma.

Wiiralt oli ebapraktiline inimene ja selletõttu oli omakasupüüdvail isikuil teda kerge ekspluateerida.

Kuigi Saksa okupatsiooni ajal Eestis Wiiralti töid palju osteti, elas ta ise äärmiselt tagasihoidlikes oludes. Kui keegi läks tema kodusse temalt gravüüre ostma, ei lasknud ta teda sisse, vaid rääkis asjasthuvitatuga alati eeskojas. Millegipärast laskis ta mind kord oma „korterisse" sisse. Nägin kaht ruumi. Esimeses põles põrandal mingi vanaaegne priimus, millel soojenes kohvikann. Rutuga, nagu häbenedes, juhtis Wiiralt mind tagumissse tuppa, mis ei jätnud küll elamisruumi ega ateljee muljet, vaid meenutas pigemini paberiladu. Sain siis aru, miks tema kedagi (väljaarvatud ainult lähedasi sõpru) oma korterisse sisse ei lasknud. Korter oli Wiiraltile tööruumiks, kus ta tahtis elada oma üksildast, kunstile pühendatud elu omaenda soovide kohaselt. Teda ei huvitanud välised mugavused ega ka elegantne riietus. Nagu kõik teda mäletavad, käis Wiiralt ikka kulunud hallis ülikonnas narmendavate varrukasuudmetega, kalasaba mustriline palit seljas, millel puudus üks nööp ja teine oli poolik.

Enne Viini sõitmist 1944 aasta varakevadel tuli ta meile uues ülikonnas ja palitus. Utlesin: „Härra Wiiralt! Küll Teie olete ilusaks läinud!"

See ütelus ei meeldinud talle aga sugugi ja Wiiralt väitis väikese pahameelega hääles, et sõbrad on vägivaldselt ostnud talle uued riided, et „oleks viisakam välismaale minna".

Tema ise aga, kinnitas kunstnik edasi, riietusele üldse rõhku ei pane ja isegi põlastavat ülihästi riietatud „moemeest!" „Naised," — märkis Wiiralt, „see on teine lugu, nemad võivad hästi riides käia". Kuid ka naiste juures kinkis graafik rohkem tähelepanu sisemisele omapärale kui välimusele. Avaldasin arvamist, et kunstnikud on naise ilu austajad, mille peale Wiiralt vastas, et hinge ilu olevat tähtsam maisest kenadusest ja et ta hindavat headust ja ausust rohkem kui välist koort.

ILSE LEETARU

Meil oli võrdlemsi palju häid kunstiraamatuid, milliseid Wiiralt meelsasti lehitses. Tema peamiseks lemmikuks oli aga üks raamat loomade fotodega. Ta märkas seal mõndagi, mida tavaline vaatleja ei osanud näha. Kord juhtis ta minu tähelepanu mõne looma uhkele pea hoiakule, kord käpa elegantsele asendile või kassi salakavalale pilgule.

Päeval, mil Eduard Wiiralt Eestist lahkus, ootas mind kodus haruldane üllatus. Minu väljasoleku ajal oli kunstnik meil käinud ja mulle kaks joonistust kingitusena jätnud. Need olid „Moonika" ja „Ema lapsega". Tahtsin nende eest kunstnikku tänada ja läksin tema ärasõiduajaks sadama jaama. Teel Kadriorus, möödudes lillemüüjast, ostsin kimbu sinililli, et neid kodumaa mullas võrsunud kevadekuulutajaid anda talle tervituseks üle. Hulk mehi oli tulnud kunstnikku saatma, aga ei ühtegi naist. Seisin nõutult oma lillekimbuga. Mida teha? Lõpuks puistasin lilled arglikult raudteeroobastele.

Siis poetasin end läbi meeste ringi graafiku lähedusse, tänasin teda joonistuste eest ja lahkusin kurvana jaamast.

See oli minu viimaseks kohtumiseks Eduard Wiiraltiga.

Nüüd ülesmärkides neid väheseid mälestuskilde, otsisin üles minule saadetud Wiiralti kirjad ja kaardid Viinist ja Pariisist.

1949. aastal sain Wiiraltilt Pariisist kaardi, mille ta lõpetab lausega: „Töötan veidi ja olen kahtlema hakanud". Milles kahtlema? Kindlasti oma loomingus. Olen sellele lausele palju mõelnud. Kas ei rahuldanud teda enam lüürilised maastikud, hellad lapsepead ja loomade portreed? Kas elu ei tundunud enam ilusana, rõõmsana või oli tal mingi eelaimdus, et elupäevad hakkavad lõppema ja ta ei ole saanud kõike öelda oma kunstis, mida sisemiselt tunneb? — Ei tea!

Kuna Wiiralt varajasemates töödes pühendab joonele tsentraalse koha, viies selle täiuslikkusele, siis hilisemad tööd on aga maalilisemad ning tehniliselt vabamad. Nad on nukrad, täis vaimset tõsidust ja sügavat ahastust. Usun, et Wiiralt on olnud minule suureks inspiratsiooniks, et minust on saanud graafik. Mitte, et püüaksin jäljendada Wiiraltit — mis oleks ka võimatu — vaid et Wiiralt avas mu silmad ja meeled graafikale.

Soomepoistele

Soomepoiste Klubi korraline aastapeakoosolek peetakse pühapäeval, 10. veebruaril kell 3 p.l. Peetri kiriku väiksemas kõrvalruumis. Koosolek on tavakohase päevakorraga, kus lisaks tuleb arutlusele ESTO-80-ga olevaid mõtteid. Kui koosoleku ajaks pole vajalikku kvoorumi koos, peetakse koosolek tund aega hiljem osavõtjate arvule vaatamata.

Ülikoolide lõpetajaid

Cedar Crest kolledzhi Allentownis, Pa. lõpetas BS kraadiga bioloogia alal Kersti Ann Männik (korporatsioon Amicitia). Ta erihuviks on keskuse küsimused, eriti veekogude ja veeloomade bioloogia. Lõpetaja on agaralt tegev noortetöös, gaidluses, rahvatantsurühmas jne. Lakewoodis.

Allegheny kolledzhi Allentownis, Pa. lõpetas BA kraadiga cum laude Gusten Lutter Jr.

ILMUS

EDUARD RÜGA, graafik ja maalija

Toimetanud ENDEL KÕKS, ERIC PEHAP ja ARNO VIHALEMM

Monograafia „Pallase" kunstikooli lõpetanud kunstnik Eduard Rüga õpinguist ja tööst, kelle elutöö vaatluse kõrval tuuakse esile ka kunstikool „Pallas" õppeasutusena ja eesti kunstnike ettevalmistajana. Raamat on kerge ja huvitav lugeda ka laiemale lugejaskonnale.

Hind $10.00 (postiga tellimisel lisada 50c)

SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES

ILMUS — 1978. a. kauneim eestikeelne luuletuskogu

Ivar Ivask

„ELUKOGU"

I. Ivask püsib oma luules tugevate sidemetega Lõuna-Eesti vanemate sünnimullas. Tema nägemuslik luule Soomest, selle shamanlikust soome-ugrilisest tundest ja müstikast, aga ka oma ümbruskonnast mujal maailmas on tunderikas ja tähelepanuerk. Elukogusse on valitud paremik ta varem ilmunud kogudest.

320 lk. Hind $10.00 — saatekulu 50 senti

SAADAVAL „VABA EESTLASE" TALITUSES

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 22. jaanuaril 1980 — Tuesday, January 22, 1980

KIREV MAAILM

NEW YORK — Bensiinihinnad on Ameerikas siiski veel madalad, võrreldes Euroopa hindadega. Taani autoühingu FDM kokkuvõtete järele on praegu kõige odavam bensiin Luksemburgis, kus gallon maksab $1.75. Lääne-Saksamaal maksab gallon $2.00, Kreekas ja Soomes $2.70, Taanis $2.75. Kõik need hinnad võivad peatselt veelgi tõusta, kuna õliriigid tahavad õlihindu veelgi rohkem üles viia. Ameerikas on nüüd bensiinihind endisega võrreldes „kuulmatult kõrge" — ümmarguselt dollar gallon, kohati juba ka rohkem. Enne õlikriisi maksis siin bensiin 22—25 centi gallon. Selle hinna juures bensiini lihasalt raisati. „Praktilised ameeriklased" ei osanud ette kujutada, et õlihind võiks kunagi tõusta, ei tehtud ka midagi selleks, et õlisaamist Lähis-Idast kindlustada.

GREAT YARMOUTH, Inglismaa — Jõuluvanal oli hea kavatsus, aga merehaigus rikkus kogu plaani. Linnapea John Clymer otsustas jõulueelsel laupäeval minna väikse paadiga jagama kinke Inglismaa idarannikul olevaile tulelaevadele. Jõuluvana jäi siiski nii merehaigeks, et ta korjati laevalt õhujõudude helikopteriga. Ettenähtud jõulukingitused jäidki jagamata.

MONTEVIDEO — Uruguay ajalehtede sõnavabadust on märgatavalt kitsendatud jõulupühade eelsest laupäevast, mil anti määrus, et ajalehed ei saa avaldada teateid poliitikute või ametivõimude sõnavõttudest, mis puudutavad riigi asju. Määruste alla ei kuulu siiski „kõrges auastmes" olevate ohvitseride väljendused.

NEW YORK — Fluorestsent elektripirnid laseb peatselt turule Plainview's, N.Y. asuv kompanii. Uued pirnid kasutavad ainult 30% energiast, mida kasutab tavaline 100-vatiline elektripirn ja nende kestvus on 10—15 tuhat tundi. Uudsed elektripirnid maksavad 10 dollarit tükk, seega ümmarguselt 10 korda rohkem kui tavalised pirnid, kuid annavad kokkuvõttes siiski suure majandusliku kasu.

GÖTEBORG — Euroopa teine suurim reisilaev Tor Scandinavia sõitis ennejõulusel pühapäevaõhtul pärast pooletunnilist sõitu Göteborgi ees karile. Laeval oli 370 reisijat ja lisaks 120-line meeskond. Keegi ei saanud viga laeva karile jookstes. Laev, mis oli teel huvireisil Inglismaale, päästeti lahti jõuluõhtul.

NEW YORK — Jõulupuude hinnad tõusid jõuluks umbes 20%, kuna kasvumetsa eest hoolitsemine on nõudnud suuremaid kulusid ja veohinnad on tõusnud.

LÄÄNE-BERLIIN — Üks mees ja kaks teismelist said karistada $2.000 rahatrahviga, selle eest, et nad marssisid haakristidega ja nõudsid Hitleri natsipartei keelustamise lõpetamist.

NEW YORK — Keegi 29.-a. neegritar tahtis end tappa ja hüppas Empire State Buildingi 86. korruselt alla. Tugev tuul päiskas ta aga 85. korruse laiale aknaservale, kust ta maandus, murdes jalaluu.

STOKHOLM — Esimene sündinu Stokholmis oli soomlase Maarit Kaupi tütar, kes sündis minut pärast kesköö. Lapse ema on olnud Rootsis kolm aastat, kuna hispaanlasest isa tuli Rootsi juba viis aastat tagasi.

HELSINGI — Helsingi politsei oli uueaasta ööl kibekiiresti tegevuses. Politsei tabas ka muid kui ilutulestiku paugutajaid. Samuti oli palju tegemist purujoobunutega. Espoos noored panid plahvatusainet postkastidesse. Teises kohase vanemad helistasid öösel politseile ja muretsesid oma kadunud järeltulijate pärast, vist arvates, et need on juba politsei hoole all. Aastate vahetusel oli ka tulekahjusid. Soome ajaleht märgib, et noorsugu on metsistunud.

UUDISEID KODUMAALT

Jõgeva rajooni Torma sovhoosis on asutud originaalse haljasala korraldamisele. Õunapuu aia juurde on lastud kasvada nn. „emaaed", kus eriti tähelepandavaks on ohakate kollektsioon, mil on arvukaid teisendeid. Seal ilmnevat, et karuohakas võib kasvada ligi kahe meetri kõrguseks, kuid silma torkavat ka torkav karuohakas, nõelohakas, longus karuohakas, tuliohakas ja seoohakas, rääkimata põldohakast. Esindatud olid ka kõik Eestis esinevad takjad, pujud, raudrohi, koirohi, ristirohud ja muud mujal prahi mahapaneku paikades kasvavad rohttaimed. Dekoratiivsemaks puhaskultuuriks oli aukohal kõrvenõges, millele rahvasuu on andnud mitmeid meelisnimesid nagu isanõges, tulinõgu, vanapoisimusutaim jm. Sellisel haljastusvormil olevat veel see hea omadus, et talvel ulatuvat pruuniks tõmbunud taimed ka lumehangede alt dekoratiivselt esile.

*

Saarlased pole mitte üksnes head õlletegijad, vaid novembris hinnati N. Liidu ulatusega võitegijate võistlusel Saaremaa võid neljateistkümne parima hulka Vilsandist Vladivostokini. Selle eest autasustati võimeistrit Asta Kaske.

*

Prita uues purjespordikeskuses tekkis raskusi mööbli monteerimisel kuna tubade ja mööbliesemete mõõdud ei klappinud, mispärast toodi töömehed kohale, kes hakkasid kohapeal vajalikku mööblit valmistama.

*

Pirita regatakeskus on valminud ja nüüd on sellekohane näitus Kiek in de Kökis. Selle esimesteks külastajateks olid projekteerijad, arhitektid, ehitajad ja nende abilised. Ehitajate aktiivse abistamise eest oli ligi 244 tallinlast autasustatud kuld-, hõbe- ja pronksmärkidega.

*

Tallinnas peeti N. Liidu ulatusega M. Glinka nimelised vokalistide võistlused. Võistlusest võttis osa 140 lauljat. II auhinna sai „Estonia" teatri solist Väino Puura, kes on bariton ja lõpetanud Tallinna Konservatooriumi. Peale võistlust toimus „Estonia" kontsertsaalis preemiate ja diplomite kätteandmine ja lõpukontsert, kus laureaadid esinesid.

*

Kodumaal on uus sõna veerem sénise transpordi mõiste asemel. Nii pole sotsialistlikus ühiskonnas enam raskusi transpordiga, vaid hoopis veeremiga. Ja see on teine asi. Aga sellega ei lahendatud siiski mitte kõiki eelmisest mõistest kaasa saadud raskusi. Korralagedust autode saamisel ja nende töö kvaliteediga on nii palju, et rahvakontroll kutsuti ka seda probleemi lahendama.

*

Eestis on uusi piirkondi kuulutatud looduskaitsealadeks. Uuteks maastikukaitsealadeks on Otepää maastikukaitseala mille pindala 23.000 hektari, Haanja maastikukaitseala, 9200 ha, Karula maastikukaitseala 10.399 ha ja Paganamaa maastikukaitseala 1100 ha. Mõningaid muudatusi tehti varem olnud aladel, kus Viidumäe ala suurendati 1194 hektarini, Kaali meteoriidi ala laiendati 4,5 ha-lt 50 ha-ni, täpsustati Nigula kaitseala, mille pindala on nüüd 2771 ha, kuna Virtsu-Laelatu-Puhtu kaitsealast arvestati välja Virtsu asula.

*

Eestis räägitakse praegu palju individuaalelamute ehitamisest ja sellele riiklikult poolt kaasaaitamisest. Neist kirjutistest selgub, et käesoleval ajal moodustavad individuaalelamud rohkem kui viiendiku Eesti üldisest elamufondist. Viimasel ajal aga olevat võidud tähele panna uute eramajade ehitamise aeglustamist, mida on tinginud viivitused ehitusrajoonide ettevalmistamisel, raskused ehitusmaterjalidega varustamisel ning huvi suundumine kooperatiivehitustele. Praegu tehakse igasuguseid „oleks" ja „peaks" ettepanekuid ehitajate töö hõlbustamiseks, isegi individuaalelamuehituste kollektiivide moodustamist.

*

Põlva kudujad esinesid Tallinnas toimunud trikootoodete ja kudumise ning individuaalõmblemise võistlusel, ja tulid õmblusesemete valmistamisel teisele kohale. Võistlusel hinnati Ella Saani kootud meestekindad esimese auhinnaga, Taimi Vaiveri kootud kostüüm, E. Saani teine kindapaar ja Elviira Kruzi meestesviiter teise auhinnaga ning Maret Maasika põlvikud kolmanda auhinnaga.

N. Liit otsib Lääne-Saksamaa toetust

MOSKVA — N. Liit loodab tugevat poliitilist toetust Lääne-Saksamaalt president Carteri vastu, kes teatavasti taotleb üldist läänemaailma majanduslikku blokaadi N. Liidu karistamiseks sissetungi puhul Afganistani. Pravdas avaldatud artiklis mainitakse, et Ühendriikide president Carteri hüplev poliitika on eriti riskantne Lääne-Euroopale, kes tahab säilitada majanduslikke sidemeid N. Liiduga. Lääne-Saksamaa on praegu läänes N. Liidu kõige suurem kaubanduslik partner, kuna ligemale üks viiendik vabast maailmast tulnud vene impordist saabub Lääne-Saksamaalt. Lääne-Saksamaa hakkab tulevikus vene kaubavahetuses mängima veelgi suuremat osa kui Ühendriigid loobuvad moodsa tehnoloogia andmisest venelastele.

Shahh eitab massilisi hukkamisi

NEW YORK — Iraanis võimult torjutud shahh Reza Pahlevi mainis Ühendriikide televisiooni saatejaamale antud intervjuus, et tema vastu Iraanis tõstetud süüdistused, nagu oleks tema rezhiimi ajal 100.000 inimest hukatud, ei vasta tõele. Shahh mainis, et see on naeruväärne vale ja küsis, kus need 100.000 inimest hukati ja milliste sündmustega seoses selline hukkamisotsus tehti. Kui shahhilt küsiti, kas Ühendriigid ja Inglismaa oleksid saanud teda revolutsioonitegijate vastu abistada, siis vastas shahh eitavalt. Ta ütles, et kõige parem oleks siiski olnud kui Inglismaa ja Ühendriigid oleksid vaikinud ja ei oleks seganud igasuguste selgitustega ja seletustega Iraani asjadesse.

Teadaanne

Pärnumaalaste Seltsi järjekordne koosolek põhikirja kinnitamiseks toimub Eesti Maja Väikeses saalis kolmapäeval, 30. jaanuaril kell 7 õhtul.

JUHATUS

Kõigile eesti suusatajaile

Ontario March of Dimes kutsub kõiki eesti murdmaasuusatajaid osa võtma Fun Ski'st, mis toimub pühapäeval, 27. jaanuaril Metro Torontos Zoo maaalal alatel kella 10-st hommikul kella 2-ni p.l.

See perekondliku ilmega massisuusatamine toimub kolmel rajapikkusel: 9 kilomeetrit, 5 kilomeetrit ja 3 kilomeetrit. Igaüks valib endale sobiva raja pikkuse ja tempo. Need kes suusatavad vastava rajapikkuse saavad diplomid ja rinnamärgid.

Osavõtumaks läheb täielikult invaliidide talvelaagri heaks. Pääsmed on saadaval sündmusekohal hinnaga 5 dollarit täiskasvanuile ja 3 dollarit alla 12-aastastele. Piletid on saadaval ka eelmüügil 4 dollarit täiskasvanuile ja 2.50 dollarit lastele Ontario March of Dimes kontoris 90 Thorncliffe Park Drive, Toronto, tel. 425-0501.

Kuna Toronto „Sun" on selle suusasündmuse kaaskorraldajaks, siis tuuakse osavõtjate nimed ära selles ajalehes koos pildireportaazhiga. Tere tulemast eestlased Fun Ski'le!

Lõuna-Florida jõulu ja aastavahetuse jumalateenistused

FORT LAUDERDALE — Jõulu jumalateenistusele, mis peeti 23. detsembril Ft. Lauderdales, Christ Lutheran Churchi ruumides, oli arvukalt kogunud koguduse liikmeid, kui ka külalisi Kanadast. Jumalateenistuse pidas Usuteaduse vanema kursuse üliõpilane Elmar Järvet Philadelphiast. Oma jutluses ta juhtis tähelepanu kristluse mõjule, nii kunstis kui ka arhitektuuris. Jumalateenistust kaunistasid sopran Anadie Allik lauluga, Aug. Liivoja trompetil ja Erich Allik organistina.

Jumalateenistusele järgnes koosviibimine kiriku suures seltskondlikus ruumis, kus koguduse daamid olid katnud kohvilauad. Sellel koosviibimisel E. Järvet pidas lühireferaadi, milles ta andis ajaloolise ülevaate, miks just 25. detsember on valitud Kristuse sünnipäevaks ja käsitles ka muid kristlusega seoses olevaid ajaloolisi probleeme. Koosviibimist kaunistas Linda Maldur kahe jõululauluga.

Uueaasta jumalateenistus koos armulauaga toimus samas kirikus 1. jaanuaril. Osavõtt oli jällegi väga rahvarohke. Teenis Baltimore ja Washingtoni õpetaja Rudolf Troost. Tema jutluse aluseks olid käesoleva ajastu probleemid, milliste õnnelikku lahendust tuleb meil kõigil loota uuel algaval aastal. Solistina esines jällegi Anadie Allik ja orelil Erich Allik. Aastavahetusel viibis siin ka konsul A. Linkhorst, kes võttis osa meie uueaasta jumalateenistusest.

P.K.

Diktaator Tito kaotas jala

BELGRAD — Jugoslaavia diktaatori Tito arstid tegid teatavaks, et nad on amputeerinud diktaatori vasaku jala, et pidurdada gangreeni edasiminekut. Arstide bülletäänis mainitakse, et patsient pidas operatsioonile hästi vastu ning et tema reaktsioonid pärast operatsiooni on normaalsed. Titole sooritati juba 12. jaanuaril operatsioon, et luua möödapääsu blokeeritud veresoonest, kuid see ei andnud loodetud tulemusi ning arstid pidasid vajalikuks jala amputeerimise. Tito oli esialgu amputeerimisele vastu kuid lõpuks nõustus arstide ettepanekuga.

USA ei saa soovitud toetust

WASHINGTON — Ühendriikide valitsusel on valminud kavad majanduslike sanktsioonide rakendamiseks Iraani vastu, mis on mõeldud surve avaldamiseks valitsusele ameerika pantvangide vabastamiseks. Ühendriikide välisministeerium on teinud diplomaatilisi eeltöid ka Euroopa riikide tõmbamiseks oma sõiduvette, kuid läänelitlased on seni jäänud Washingtoni ettepanekute suhtes võrdlemisi jahedaiks. Ka Washingtonis on tekkinud pärast vene sissetungi Afganistani kahtlused, kas Iraani majanduslik nõrgestamine praegusel hetkel ei soodusta venelasi kui Kreml otsustab rünnata Iraani.

Sündmuste kalender

◉ Laupäeval, 26. jaan. kell 7 õ. Eesti Majas Toronto Eesti Võitlejate Ühingu aastapäeva pidu.

◉ Laupäeval, 26. jaanuaril algusega kell 2 p. Scarborough College'is eesti korporatsioonide vaheline võrkpalli ja squasi turniir.

◉ Pühapäeval, 27. jaan. kell 6 õ. T.E. Baptisti kirikus neljas juubeliaasta kontsert.

◉ Kolmapäeval, 30. jaan. kell 7.30 õ. Tartu College'is Tartu Instituudi loenguõhtu: dr. R. Toi „Koraali muusikalisest välimusest".

◉ Laupäeval, 2. veebr. kell 6.30 õ. Eesti Majas saarlaste küünlapäeva koosviibimine.

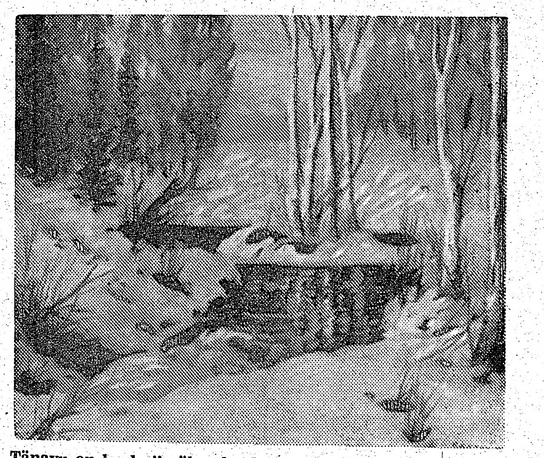

Tänavu on lund nii vähe olnud, et talvemeeleolu on näha vaid maalitud talvemaastikul.

Sidemed N. Liiduga katkevad

Läbikäimist piiratakse kõigil aladel

OTTAWA — Kanada konservatiivide valitsus on rakendanud praktiliselt terve rea kitsendusi N. Liiduga läbikäimisel seoses Afganistani okupeerimisega. Nii on Ottawa rakendanud N. Liidu vastu kaubanduslikke sanksioone, samuti on kärbitud Moskvaga läbikäimisel kultuurilisi, sportlikke ja teaduslikke sidemeid.

Kanada kehakultuuri ja mitmekultuuri minister Steve Paproski tegi Torontos teatavaks, et Kanada katkestab seitse aastat kehtinud kokkuleppe N. Liiduga sportlaste vahetamiseks N. Liidu ja Kanada vahel.

Nii on katkestatud terve rida sportlikke võistlusi ujumise, vetehüpete, judo ja võimlemise aladel ning ürituste tühistamine jatkub ka teistel aladel vastavale sellele kuidas need päevakorrale tulevad.

Katkestamisele tulevad ka kultuurilised sidemed Kanada ja N. Liidu vahel. Nii on arvata, et Kanada kunstnikke ei sõida tulevikus esinema N. Liitu ja sealt ei tule esinejaid siia. Tühistamisele tuleb tõenäoliselt ka Moskva tsirkuse ringreis Kanadas eeloleval sügisel.

Kardetakse ka, et Kanada silmapaistvad balletistaarid Karen Kain ja Frank Augustyn peavad tühistama oma aprillis kavandatud ringreisi N. Liidus.

Kanada ärimehed kurdavad, et valitsus ei ole seni andnud selgeid direktiive kaubanduslike sanktsioonide rakendamiseks N. Liidu vastu. Peaminister Joe Clark tegi juba üheksa päeva tagasi teatavaks, et Kanada piirab strateegiliste kaupade ja tehnoloogia saatmist N. Liitu, lõpetades N. Liidule 500 miljonilisest krediidisummast krediitide andmise.

Jaanuari väljamüük

30-50% hinnaalandust

Säästke karusnahk-esemete ostmisel.

Tulge varakult!

Parem ja suurem valik!

FURS by FINN

191 EGLINTON AVE. EAST — TELEFON 488-1701

TALVINE VÄLJAMÜÜK

20% HINNAALANDUST suuremalt osalt kaupadelt

SUOMI-AITTA

ESMAJÄRGULISED IMPORT-ARTIKLID SOOMEST

2031 YONGE ST., TORONTO, ONT. M4S 2A2 ◉ TELEFON 483-6659

Avatud esmasp.—kolmap. 10—6, neljap., reedel 10—7.30, laup. 9.30—5.30